గోలకొండ

102572

ప్రతి సోమ, గురువారములందు

సం॥ చందా రూ. ౬ మే 21 వ తేది 1936 గురువారం

సంపుటము ౧౧ | త్రూపుబజారు, హైదరాబాదు - దక్కను

ఖా. శ. ౧౩౪౫ శ్రీ ధాతు సం॥ జ్యేష్ఠ శు ౧ గురువారము. ౧౬.

శ్రీ॥ శ్రీ॥ మోచర్ల రామచంద్రరావు

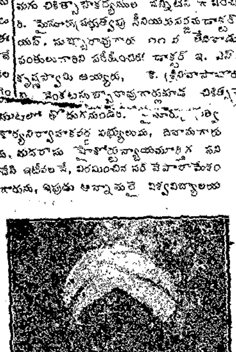
ఆరోగ్యము కొరకు, డాక్టరు అన్సారిగారు సూచించిన రెండుతోజాలకే భారతదేశమంతటను విద్యావంతులలో మంచిపేరుపొందిన కొద్దిమంది ఆంధ్రులలో నొకరగు సర్ మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు ఒక సంవత్సరమునుండి యు బాధించి, గత సంవత్సర పుష్యమాసమువరకు శాంతించియుండిన జబ్బు తిరుగ బెట్టినట్లును తెలిసినప్పుడు మా హృదయము అనుమానభయములచే అందోళితమయ్యెను. అన్సారిగారు యీ పాంచభౌతిక ప్రపంచమును వీడినది ఈ మాసల [౧౯౩౬ సం॥] ౧౦వ తేదినాడు దేశమాత రామచంద్రరావుగారికి నందికొండలలో జబ్బు తిరుగబెట్టి, ౧౧ వ తేదినాడు కొండలలో వైద్యుల దగరకేగుకొనిరి. ౧౬ వ తేదినాడు సాయంత్రము ౪ గం॥లకే వారు స్వర్గస్థులగుట. ఒకవంక ఉద్విగ్నత చేతను, రొకవంక విస్మయము చేతను మమ్ములను తుగకొలమ్ము నిర్వీర్యులను గావించినది.

స్వాతంత్ర్య ప్రధానముగా యుకొక ప్రజాహిత కర్మనిరతులను రంగమందు "Public Life" డాక్టరు యం. ఏ. అన్సారి కొరకు ఆతడు రాజకీయులు ... రామచంద్రరావు ... అన్సారిగారితో గాని వారు ... అతని రాజకీయ విజ్ఞానసం... కర్తవ్యనిర్వహ... ఉపదేశములనియుగల ... వారు ... కొంగ్రెసుకు ... మంత్రి ... [illegible]

అవసానదశ

ఇప్పటికొక సంవత్సరముక్రిందట వారికి నొప్పుజబ్బు చేసియుండె, ఎట్లో ఈశ్వరానుగ్రహమున గత సంవత్సర పుష్యమాసమునకు మందులవారి జబ్బునుండి తేరుకొని ఒంటిమిట్ట ... పరిస్థితిలో ఉన్నారు ... అతని జబ్బుపడుచుండిరి. ఈదేసంగిన మొదటి సర్గస్థానమందలినది ... ఆరోగ్యము కలుగునని ... పూర్వము మదరాసు నుండి బయలుదేరి ... ఆఫీసులో ... పులకించు ... బెంగుళూరు ... అప్పటినుండియు వారికి ప్రాణాంతకమైన వ్యాధి ప్రారంభమయ్యెను. గొప్పగొప్పవారలగు వైద్యులు వారిని చికిత్స చేసి...

యుచుండిరి. మైసూరు ప్రభుత్వమువారు తమ ప్రధాన వైద్యులను పంపి పంతులుగారి కనవసరమగు చికిత్సా సౌకర్యముల నన్నిటిని గావించిరి. మైసూరు ప్రభుత్వపు సీనియరు సర్జను డాక్టర్ యస్. సుబ్బారావుగారు ౧౧ వ తేదినాడు పంతులుగారిని పరీక్షించిరి. డాక్టర్ ఇ. ఎస్. కృష్ణస్వామి అయ్యరు, శ్రీ శ్రీనివాసాచారి, వెంకటసుబ్బారావుగారలును చికిత్సచేయుటలో తోడుగనుండిరి. ... కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ్యులును, దివానుగారును, మదరాసు హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగ పనిచేసి ఇటీవలనే విరమించిన సర్ వేపా రామేశంగారును, ఇపుడు అన్నామలై విశ్వవిద్యాలయ

వ్యవహార నిర్వహణ ... కార్యకర్తలును, మదరాసు ప్రభుత్వపు అడ్వొకేటు జనరలు పనిచేసియుండిన దీవానుబహదూర్ టి ఆర్ వెంకటరామశాస్త్రిగారును, శ్రీ కోటంరాజు రామారావు ... రావు పంతులుగారి మరణమునకు విచారించి ... పంతులుగారి మరణవార్తను జబ్బుగనున్న విషయము తెలిసి ... ఉండేవారి భార్యయు, పుత్రులును కుమార్తెలును, ఇతరబంధులును, ఆంధ్రశ్రేష్ఠులను న్యాపతి సుబ్బారావు పంతులుగారును బెంగుళూరునకువచ్చి రావుగారి ఆత్మ పాంచభౌతిక శరీరము విడుచుదాక వారి వద్దనేయుండి పరిచర్యచేయుచుండిరి.

పరిస్థితి ... వైద్యులు కొంత చికిత్స చేసి కొని ౧౫ వ తేదీనాటినుండి వ్యాధి నివర్తించుచుండెను. ౧౬ వ తేది తెల్లవారుజాము న ౩ గం॥లవరకు గూడ పంతులుగారు పరిచారకులతో మాట్లాడుచునే యుండిరి. తుదకు ౧౬ వ తేది సాయంకాలము ౪ గం॥లకు ప్రాణములు లేచెను.

ఉత్తర క్రియలు

౧౬ వ తేది సాయంకాలము ...

... వ్యవస్థాపక శాసన కలాపము ప్రారంభమయ్యెను. మైసూరు ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శియగు ఎ. వి. రామనాథన్, సర్ పి. రాజగోపాలాచార్యులు, న్యాపతి మాధవరావు, సర్ వేపా రామేశం, కాలేజి ప్రొఫెసర్ వి. వెంకటరమణారావు, కట్టమంచి, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి, రావు బహదుర్ ఎస్. కృష్ణరావు, కె. మాధవన్, కె. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వాల్తేరు ప్రొఫెసరు ... వెంకట కృష్ణస్వామి, యం. ఆర్. రామచంద్రరావు మున్నగు ప్రముఖులు ... పలువురు శవముతోకూడ స్మశానమునకు వచ్చిరి. మైసూరు ప్రభుత్వము ... విశేషమైన తమయొక్క గౌరవమును చూపించిరి.

జీవిత చరిత్రము

పరిచయము గారు

సర్ రామచంద్రరావు పంతులుగారు పేరు పొందిన సంపన్న గృహస్థులగు మోచర్ల భావనారాయణ పంతులుగారి పుత్రులు. ౧౮౬౮ వ సం॥లో పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా లోని ఏలూరు గ్రామమందు జన్మించిరి. ఏలూరునందు ప్రసిద్ధులైన మోచర్ల వియ్యన్నపంతులుగారును, రాజమహేంద్రవరమునందలి మోచర్ల సుందరరామయ్య పంతులుగారును, మోచర్ల కృష్ణమూర్తి గారును, రామచంద్రరావుగారికి సోదరులు. పంతులుగారికి ఇద్దరు కుమారులు ముగ్గురు కుమార్తెలును కలరు. పెద్దకుమారుడగు శ్రీ రామమూర్తిగారు మదరాసు హైకోర్టు అడ్వొకేటుగను ప్రాక్టీసు చేయుచున్నారు. రెండవ కుమారుడింకను విద్యాభ్యాసము ముగించలేదు. పురుషులలో ... నారాయణరావుగారును, ఏలూరులో న్యాయవాదులగు ఎన్. శ్రీరామారావుగారును, చిత్రపు వెంకటచలముగారును రామచంద్రరావుగారి అల్లుళ్లు.

విద్యాభ్యాసము

పంతులుగారు తమ బాల్యదశయందు, తరువాత మదరాసు ప్రభుత్వపు సెనిమ్స్ బోర్డునందు గొప్ప అధికారస్థానము వహించిన మొదటి ఆంధ్రులగు ... శ్రీరాం పంతులుగారి వద్ద విద్య నభ్యసించిరి. మదరాసు నగరమున క్రిస్టియనులలోని హిందూ హైస్కూలులో సెకండరీ విద్య ముగించి మదరాసు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజిలో చదివి పట్టభద్రులై, పిమ్మట ఆదే నగరమందలి లా కాలేజిలో న్యాయవిద్య నభ్యసించి తరువాత కొద్దికాలము మదరాసు హైకోర్టునందే సొలిసిటర్ అయిన ... వద్ద అప్రెంటిసుగ న్యాయవాద వృత్తియందు అనుభవమును పొందిరి.

వృత్తి

పంతులుగారు మొదట రాజమహేంద్రవరమునందును, పిమ్మట ఏలూరునందును ప్లీడరు...

కొనబడి ... రావుగారు ... సంఘములకు ప్రాణదాతలనదగును. ఏలూరు నీటి సౌకర్యములు, పురపాలక సంఘాభివృద్ధి ... ప్రోద్బలముచేతనే నిర్మితములయ్యెను.

ఇటుక పశ్చిమగోదావరి కృష్ణాజిల్లాలకలిసి ఒకటే కృష్ణాజిల్లాగా ఉన్నప్పుడు జిల్లాబోర్డును కొంతకాలము అతికొద్దిరాజ్యములో మదర్య ప్రాయముగ పనిచేసిరి.

తర్వాత కృష్ణాజిల్లా పశ్చిమగోదావరి జిల్లా నుండి విభజింపబడిన తర్వాత పశ్చిమగోదావరి జిల్లా ప్రధానస్థానము ఏలూరునందా లేక నిడదవోలునందో స్థాపించవలసినది అను ప్రశ్న వచ్చినప్పుడు, పంతులుగారు తమ పలుకుబడినంతయు ఉపయోగించి జిల్లా ముఖ్యస్థానము ఏలూరుగ నిర్ణయింపబడునట్లు చేసిరి. అదియే ఏలూరుపురము ఇప్పుడనుభవించుచున్న అభివృద్ధికి కారణమవచ్చును.

శాసనసభా సభ్యత్వము

౧౯౦౯ వ సం॥న మార్లెమింటో రాజ్యాంగ సంస్కరణ శాసనపూర్వము, పాత మింటోమార్లే సంస్కరణముల రోజులలో కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలనుండి నరసాపురం ౧౯౧౦ సం॥లో మదరాసు శాసనసభకు ప్రతినిధిగ పెన్నుకొనబడి, అసెంబ్లీయందు రైతుల కష్టముల నివారణకు సంబంధించిన సమస్యలయందు ఆర్టికల్స్ ... ధనము జిల్లాలలోగల ఏ ... ఆలోచించి ... పంతులవారు తమ పలుకుబడి నంతయు ఉపయోగించి పనిచేసిరి. మాంటేగు చెమ్స్ఫర్డు రాజ్యాంగ సంస్కరణల ప్రకారము ఏర్పడిన మదరాసు శాసనసభలో ౧౯౨౦ మొదలుకొని ౧౯౨౩ వరకు కృష్ణాజిల్లాపక్షమున ప్రతినిధిగ పెన్నుకొనబడి పనిచేయుచుండిరి. ౧౯౨౩ వ సంవత్సరమున ఖిల్ల శాసనసభలకు జరిగిన ఎన్నికలలో రామచంద్రరావుగారు కృష్ణా గోదావరి జిల్లాలపక్షమున ప్రతినిధిగ పెన్నుకొనబడి, ౧౯౨౬ వరకు ... మీద సభ్యులుగా నుండిరి.

నము

ప్రతాపరెడ్డి

నిజాము రాష్ట్రి పరి ... మును చదివితిని. దీని ... నసులలో నెల్ల పెద్ద ... ములవలన ప్రాముఖ్యము ... రాష్ట్రముయొక్క పరిపాల ... గముగ వివరింపబడినది. తె ... ఈ రాష్ట్రప్రజలకు ఎన్ని ... నకరములగు విషయముల పరి ... న కలుగుచున్నది. ఇట్టి పుస్తక ... మొదట రచింపగలిగిన నిమ్మ ... నుచున్నాను. ఉర్దూ, ఇంగ్లీషులలో ... పుస్తకమింతవరకు వెలువడలేదని ... సము.

పుస్తకము బ్రిటిషు యిండియాలోని మన ... సోదరులకు మన రాష్ట్రపాలనమును ... ంచిన యథార్థవిషయములను చక్కగా ... యపగలదు. సూక్ష్మదృష్టితో జూచినను, ఈగ్రంథ ... యొక్క యుపయోగము ముఖ్యమైనదే. ... మన రాష్ట్రమునకు బయటనుండు ఆంధ్రులు ఇచ్చటి రాజ్యాంగమునుగురించి విప రీతభావములు కలవారై యుండుట మనకు అను ... భవమై యున్నది. అట్టిభావముల తొలగించుట ... కు మించిన పుస్తకము చాల అవ ... వని వ్రాసితి ... గరకు వచ్చు ... ము.

తన యీపుస్తకము తాను చేసిన పరిశ్రమ ను వ్యక్తపరచుచున్నది ముందీ విషయమునుగూర్చి వెలువడదగిన విపులగ్రంథములకు ఇది మంచిబునాది నేర్పరచియున్నది. తమకృషి దేశీయుల కృతజ్ఞతకు సర్వవిధముల పాత్రమై యున్నది. దీనిని నిజాము రాష్ట్రములోని ప్రతి యాంధ్రుడును చదివి తన కృషిని ప్రోత్సహించుగాక!

ఇట్లు,
మా. హనుమంతరావు

ల ... రిని ... లే ... గభరని ... పత్రిక.

గోలకొండపత్రిక, సంవత్సరాదిసంచిక

నైజాంరాష్ట్రమున హైదరాబాదు నగరమున ప్రచురితమగు "గోలకొండపత్రిక" యొక్క సంవత్సరాది సంచికను వందనములతో నందుకొనుచున్నాము. సర్వాంగ సుందరముగ నలంకరించి, చిత్రపటములతోడ, మంచి వ్యాసములతోడ, నీసంవత్సరాది సంచికను ప్రకటింపగలిగిన గోలకొండ పత్రికాధిపతుల మిక్కిలి అభినందించుచున్నాము. నైజాంరాష్ట్రమునందీ పత్రిక చిరకాలమునుండి ఆంధ్రులకు సేవజేయుచు సక్రమముగ వెలువడుచు పరిస్థితులకు తగినంత స్వాతంత్ర్యభావముల జంకక ప్రచురించుచు నాప్రాంతమున కమూల్యమగు సేవజేయుచుండుటను మేము పలుమారు గమనించి ఆనందించితిమి. ఈసంవత్సరాది సంచికను ప్రచురించు ప్రయత్నమును వీరు జయప్రదముగ నిర్వహించిరనుటకు సందియములేదు ఇందలి వ్యాసము లనేకములు జ్ఞానదాయకములై యొప్పుచున్నవి.

---సుబోధిని.

పింగిలి జనార్దనరెడ్డి స్మారకనిధి విద్యా వేతనము

దక్షిణ హైద్రాబాదు: ౧౩-౫-౧౩౪౫ ఫ.

పై విద్యార్థివేతనములుకోరు దక్షిణహైద్రాబాదు రెడ్డివిద్యార్థులు క్రింది చిరునామాకు దరఖాస్తులుజూన్ నెల (౧౯౩౬) వ తేది లోగా చేరునట్లు పంపుకొనవలయును. మెట్రికు పరీక్షలో కడతేరినవారును, టెక్నికల్ గాని ఇంజనియరింగు శాఖలకుగాని, వైద్యముగాని చదువదలచువారే దరఖాస్తులు యివ్వుకొనవలయును. పాత విద్యార్థులును మరలి నూతన సంవత్సరపు వేతనములు గోరిన తమ గతసంవత్సరపు పరీక్షా ప్రతిఫలములను తెలుపుకొనుచు దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును. వివరములకు కార్యదర్శిని విచారించగలరు.

ఓ. వి. నరసింహారెడ్డి [కార్యదర్శి]
ఇంటినంబరు ౩౧౩౦ రామమందిరము
గౌలీగూడెము – దక్షిణ హైద్రాబాదు

"కాకునూరి అప్పకవి"

పైశీర్షికముతో మన్మిత్రులు శ్రీశేషాద్రి రమణకవులు [౧౧-౫-౩౬] గోలకొండ పత్రికయందొక వ్యాసమును ప్రకటించియున్నారు. అందలి సారాంశమిది – నెల్లూరియందు తిక్కన జయంతి సందర్భమున స్వాగతోపన్యాసములగు మన్నేపల్లి రామకృష్ణరావు పంతులుగారు, కేతన, నాచనసోమన, శివవీరన, శ్రీనాథుడు, సర్వజ్ఞసింగమనాయుడు, కాకునూరి అప్పకవి మొదలగు వారుగూడ నెల్లూరిమండల వాసులేయని నుడివియుండిరనియు, అంతటితో వారివారి చరిత్రలుగూడ, అయాప్రాంతముల జరుప సంకల్పించిరనియు, ఎతత్సవిశేషార్థము, అవర్ధంతుల ముందుగనే మహమ్ ప్రాంతముల జరుపుటకు ప్రయత్నించవలయుననియు అట్లుచేసిన వారికవలు వ్రాయగలవనియు, నేమేమో వ్రాసియుండిరి నేనెరిగియున్నంతవరకును పై మ॥ రామకృష్ణరావుగారి వాదనకెట్టి చరిత్రాధారములిగలవో శ్రీ శే ర కవుల వాదనకుగూడ నట్టియాధారములే కలవని తలంతును అట్లుగాక శ్రీ కవులు మావద్ద శాసనములుకలవు మేము నిరాకరణచేతుమని యనుచో క్రియాపూర్వకముగనున్న లోకము మెచ్చగలదు

చరిత్రాంశము లెట్లున్నను, లోకనామదుల అరికట్ట శక్యసాధ్యము ఇదికేవల మండలాభిమానము నందగొని పలికెడి నుడువులు కావు శ్రీ నలూరి శివరామశాస్త్రిగారు కృష్ణామండలమువేరు వారికిని నెల్లూరు మండలభాషకును ఏలాటి సంబంధమునులేదు వారునుతము "సోముడు" టి మ గ్రంథమున వ్రాసిన ఈక్రింది వాక్యముల దిలకింపుడు

"నెల్లూరికవుల నాలుకలలోనే రసము పుట్టుకొంచి యందలీనమయి పోయినదని, నా తలంపు. నన్నెచోడుడు –తిక్కయజ్వ, కేతన, మహాకవి, ఎఱ్ఱయ మారన, నాచనసోమనాథమహాకవి ప్రబంధపరమేశ్వరుండగు, నైతాప్రగడ చెదలువాడమల్లయ్య ఒయ్యన, అనంతామాత్యుడు, పెద్దయామాత్యుడు, సిద్ధయ జిన్నమంత్రి పిల్లలమర్రి పినవీరభద్రుడు –ఈమొదలయిన మహాకవుల వాణిలోగాక యమృతము పుట్టి యెచటగలదు? ఏవాకిలి నదీపూరితమైన నెల్లూరి మండలము నందలి యప్పుడే తత్కవీశుల వాక్యములచుండి నిస్సృతమై కర్ణపారణమొనరించుచున్నది వేయేల ఆంధ్రలోకమునకంతయు నెల్లూరిమండలమే కవితాభిక్ష పెట్టినది"

శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు పైగ్రంథమును జూచి యుండరనుకొందును చూచియున్న మరేమనిచ్చియుండురోకదా? శ్రీ శివరామశాస్త్రి గారికి చరిత్రాంశములు తెలియవందురేమో! ఉండవచ్చును రసగ్రహణమునందు వారు మనసోదరకవులకు తీసిపోరనిమాత్రము లోకము తలంపకుండ నుండదుగదా! ఇంతేకను వ్రాయదలచిన అంశమేమన చరిత్రాధారముల సంపూర్ణముగ నున్నపుడు, లోకవాదుకవుట్టియు, మర్యాదనుబట్టియు నంచరించవలసినదానికన్న గత్యంతరములేదు ఇంకొక చిన్నసంగతిపై వాక్యములజూచుకొని నెల్లూరివారును గర్వించవలసిన విషయమేమియు లేదు అన్యాపుర్వశోభ!

శ్రీ శేషాద్రిరమణకవుల కిప్పటికి దొరక... ధారములకన్న నిసుమికెక్కలిగ ఏసం... తములనో దొరికెడియవకాశముకన్న ప్రాయముల మార్చుకొనక తప్పదు లేసంగతో యెందులకు? ఇప్పటకగూ రాఘాకృష్ణ పొత్సగుండ విశ్వేశ్వర ... ండి మొదలగు ఆంధ్రప్రముఖులు ఏయే ... తములవారో, అసలాంధ్రు లగుదురో కా... గూడ తెలియనివారున్నారు షయిపెచ్చుడాక్టర్ రామణ్ ఆంధ్రులని తలంచువారుగూడ గలరు కండ్లముందరి విషయములే యిట్లుండ ఇక సరియైనశాసనముల నేర్చి విషయముల సరిగ అర్థముచేసికొని, మేధాశక్తిచే సమన్వయించుకొని రావలసిన సిద్ధాంతములెట్లు, అది యగుననియు నిదికాదనియును తోచినట్లును గదుపుట సాహసము చతురాననునియంతటివాడుగూడ సాహసించి చెప్పజాలడన్నాడు

నాతుగిమన విరోధమన,– నన్నయ గోదావరి మండలమువాడనియు, తిక్కన నెల్లూరివాడనియు, పోతన నిజాంరాష్ట్రవాసియనియు, పెద్దన కడపవాడనియు, రసజ్ఞులగు నేయాంధ్రులుగూడ కవిపూజలు జరుపుకొనకుండ నుండజాలరు అట్టిదృష్టితోడనే మనముగూడ కవిపూజలు జరుపుకొని భాషాసేవజేయుదమని సలహానివ్వదలచియున్న మన్మిత్రులగు శ్రీశేషాద్రిరమణకవులు ఈర్ష్యాజనకములగు నిట్టివ్యాసముల ప్రకటించుట తగినిపనియని నే సవినయముగ జేసికొనుచునది

పశిపాటి వెంకట రమణయ్య

ఆర్యసమాజ వార్షికోత్సవం

(విలేఖరి)

నిజామాబాదు ౧౫-౫-౧౯౩౭

నిజామాబాదునందుగల ఆర్యసమాజము యొక్క వార్షికోత్సవము నేడు ౨౨ ౨౩ ౨౪ తేదీలలో సరియగు ఖుర్దాదు ౨-౩-౪ వరకు మహబూబుగంజు హిందూ ధర్మశాల యెదురుగా యున్న శ్రీమాన్ వన్నా జీపేట సేఠు గారి కాంపౌండులో జరుగును

ఉపన్యాసకులు

శ్రీమాన్ పూజ్యపండిత దేవేంద్రనాథశాస్త్రి గారు గురుకులాచార్య సికింద్రాబాదు శ్రీమాన్ పూజ్య రుద్రదత్తశాస్త్రి, శ్రీమాన్ పూజ్యవిష్ణుస్వరూపుగారు మౌల్వి ఆలిమ్ ఫాజల్ శ్రీమాన్ పూజ్యపండిత నరేంద్రజీగారు ఆర్యసమాజ యుపదేశకులు సుల్తాన్ బజారు హైద్రాబాదు గారు, యింకను అనేకులు ఉపన్యసించెదరు

కార్యక్రమము

1 ఉదయం మూడుదినములు ౭ గంటలనుండి ౧౦ గంటలవరకు సంధ్య, హోమము, భజన కీర్తనము జరుగును

2 పగలు ౨ గంటలనుండి ౪ గంటలవరకు శంకాసమాధానము వేదములను సంబంధించిన విషయములు

3 సాయంత్రం ౫ గంటలనుండి ౯ గంటల వరకు ప్రజా యుపన్యాసములు జరుగును

స్త్రీలకు ప్రత్యేకస్థల మేర్పరచబడినది యున్నది

భ్రూణహత్య

నిజామాబాదునందుగల జనాభాసమీపమునగల నొక గోతిలో గల ఒక పాదము ఒక అడశిశువు యొక్క శవము, ఆశిశువు యొక్క పొట్టగను గలదు పటపగిలు యొండ వేడిమిచే ఆశిశువు చనిపోయినది గారిపోయి నందున కొన్ని చీమలు కుక్కలు పీకుకొని తిను చుండగా జనులు చూచుచుండె యీవార్త పట్టణమంతయు వ్యాపించినది జనులు తండోపతండముగా పోసాగిరి యీ శిశుహత్యపాతకము ఎవరిదో ఇంకను తెలియుటలేదు పోలీసువారు దర్యాప్తు చేయుచున్నారని తెలియు

ల్లాలో పారిశుద్ధ్యలోపము

ల్నా ఔరంగాబాద జిల్లాలోని తాలూక్ గ్రామమైనను కొన్ని జిల్లా కేంద్రములకన్న జనసంఖ్యయందు వర్తకమునందు ముఖ్యమైనదిగా నున్నది

అపారిశుధ్యము

చెత్తమోటారు పారిజాల్నాకు ఎప్పుడో వచ్చును నీటిమోటారు ముఖ్యబజారులలో అది యు కొన్ని నిశ్చిత స్థలములపై నీరు చల్లపోవును అదీ అప్పుడప్పుడు

మోటార్లు, సైకిళ్లచే ప్రమాదము

మోటార్లు సైకిళ్ల బండ్లు విరివిగా నుండుట చే ఏవో ప్రమాదములు జరుగుచునే యుండును కావున బండ్లకు, సైకిళ్ళకు రాత్రిదీపములు వెలిగించుట తప్పనిసరిచేసియుండిన బాగుండెడిది

త్రోవలో కల్లుదుకాణము

రాజమార్గము ప్రక్కనే ఆర్యసమాజము ఆవరణలోని సారాయిదుకాణం తీసివేయబడెను కాని అది మళ్లి భోయపురాలో త్రోవప్రక్కనే పెట్టబడుతూ ఉన్నది ఇది అసహ్యమేగాక, త్రోవపై మంది ఎక్కువగా కూడుకొని యుందురు

మామను జంపిన అల్లుడు

తనమామను తుపాకితో కాల్చిన అల్లుని స్టేషన్ పోలీసువారు పట్టుకొనినారు భుజము లో తుపాకిసందున్నందున ఆయనను దవాఖానాకు పంపి అచటనుండి ఆసుపత్రికి పంపబడెను

గ్రామ సమాచారములు

కిష్టగి తాలూకాలో దోపిళ్లు

పోలీసుపటేండ్లు భయపడుచుండుట

రాయచూరుజిల్లా, కిష్టగి తాలూకాలో హెరిన, గూమూరు, హన్మనహళ్లి, గోఘాలు, తోళ్లగల్లి, నిమ్బాల్, జమలాపూరు మొదలగు గ్రామవాసులు ప్రాణమాన, ధనములు బొరభయములో నెట్టుకొని యున్నామనియు, దోపిడిగాండ్రగుంపు వారిని చెప్పరాని ఇబ్బందులు పెట్టుచున్నదనియు మొన్ననే ఓసట్వారిగారి కండ్లు పొడిచినారనియు విన్నపలేఖ పంపుకొనియున్నారు. చుట్టుగ్రామాల పోలీసుపటేండ్లుగూడా భయపడుచున్నారు. రక్షకశాఖవారు విచారణలుసల్పి, కొందరిని పట్టుకొని జమానతుపై విడిచియున్నారు. వీరుచేయు చట్టవిరుద్ధ చర్యలకు తగుసాక్ష్యము దొరకకున్నది.

గుల్బర్గానుండి క్రొత్త ఇనుపదారి

గుల్బర్గానుండి షర్లివరకు ఒక క్రొత్త ఇనుపదారి వేయనున్నారని తెలియుచున్నది వీదరు జిల్లాలోని నెల్లింగి వాస్తవ్యులు, ఆదారి నెల్లింగనుండి వేయబడవలయుననియు, లాతూరు వ్యాపార కేంద్రము, దానికి సమీపమున నెనుండుననియు, అదియుగాక గుల్బర్గానుండి షర్లికి చక్కటి త్రోవ త్రొక్కనప్పుడు నెల్లంగాను తురచునటుల లేదనియు, ఇది ఉభయ పక్షములకు లాభకారియనియు విన్నపలేఖ పంపుకొనియున్నారని బిజంన్యూసు తెలుపుచున్నది.

అపారిశుద్ధ్యము

ఇక్కడ వెలుడు పారిశుద్ధ్యపు శ్రద్ధ వహింపవలెనని యున్నది కొన్ని ప్రత్యేక మార్గములపై తప్ప రాజమార్గములపై నీరు చల్లకుండుటచే దుమ్ముకొట్టుచుండును గ్రామము గోనిచెత్త, చెరువు సందుగొందులలో నిత్రోవలు బాగుచేయుటకొరకుంటలు నింపుటకొరకు వాడుకొనబడును వానకాలమున మహావ్యాధులు ప్రమాదికారు పిక్కు పప్పు నూనెలకు ర్మాగారములున్న సందులలో మరికి ఎక్కువగానుండును

కల్వగూరు విశేషాలు

కల్వగూరు తారీఖు,

పిడుగు

కల్వగూరు తాలూకాలో చేరిన అల్లాబాద గ్రామమునందు గల రెండుగంటలకు పిడుగుపడి నంద , యువకుని ముక్కు, నోరుగుండ రక్తొచ్చెను ఉల్లిగడ్డచేనులో పని చే న్న, ఇద్దరు యువతులు ఆడముపడిరిగాని, ము వాటిల్లలేదు

వాతావరణము

కల్వగూరు తాలూకా జమాబంది జరుగుచున్నది మొగుళ్లుపడుచున్నవి గాని వానలేదు వేడిమి ౧౧౦ డిగ్రీలవరకున్నది

పరశురామప్రీతి

మహబూబాబాద తాలూకాలో వారా తుగా కొన్ని గుడిసెలకు నిప్పంటుకొనగా గుడిసెలు కాలి బూడిదయయ్యెను. ఎంతో ప్రయత్నముపై నిప్పు చల్లార్చబడెను, అప్పుడు తహశీల్దారుగారచటనే యుండిరి ఇంతవరకు ప్రాణనష్టము గాలేదు.

ఆంధ్రోద్యమ ప్రచారము

(విలేఖరి)

శంషాబాద్: ౧౫ మే ౧౯౩౭:—

ఆంధ్రమహాసభ స్థాయిసంఘప్రచారకులగు శ్రీయుత మందుముల నరసింగరావు వెంకటేశ్వరరావు గారు ౭ మేనాడు సాయంకాలము ౬ గంటలకు విచ్చేసిరి. ఇచ్చటిగల కొందరుయువకుల సమావేశపఱచి పనిజరుపవలసిన కార్యక్రమమును నిర్ణయించుకొనిరి.

౮ మేనాడు శ్రీ బాలభారతి ఆంధ్రభాషానిలయమునందు రాత్రి సుమారు ౯ గంటలనుండి ౧౧ గంటలవరకు యన్.ఎల్.దీపముద్వారా శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ తత్వమును; ఆయన యాదర్శములను బోధించిరి. రాజవర్తనిగురించి చెప్పుచు, మ. సు. వ. నిజాంగారి సుగుణములను గొనియాడుచు ఆయన పరిపాలనా కాలములో (౨౫ సంవత్సరములలో) చేసిన మార్పులను వర్ణించిరి. తర్వాత ఐకమత్యము మతేక్యము జ్వరము, పారిశుద్ధ్యము పశుపోషణములను గురించి, బోధించిరి.

బ్రాహ్మణ వీధిలోగల శివాలయమునందు ౯ మేనాడు రాత్రి సుమారు ౮-౩౦ నుండి ౧౧ వఱకు ప్రహ్లాదుని యాదర్శములను సామాన్య మానవ ధర్మములను, యువకుల కర్తవ్యములను గూర్చి చెప్పియుండిరి.

౧౧ మేనాడు రాత్రి ౭-౩౦ నుండి ౧౧ గంటలవఱకు శివాలయమునందు స్త్రీవిద్య ఆవశ్యకత విషయములను బోధించి, స్త్రీవిద్య స్త్రీధర్మములు హరిజనులయందు సద్భావము సంపాదించవలసిన విషయములను బోధించిరి.

౧౧ మేనాటి సాయంకాలము సుమారు ౪ గంటలకు బయలుదేరి చేవెళ్ళకున్న వెంకటాపల్లి గ్రామమునకు వెళ్ళి యచ్చటి యువకుల సమావేశపఱచి ఆంధ్రోద్యమ తత్వమునుగూర్చియు స్వదేశాభిమానమును గూర్చియు విద్యాప్రచారమునుగూర్చియు ముచ్చటించిరి శివాలయములో మరల రాత్రి ౯ గంటలు మొదలు ౧౧ గంటలవఱకు బ్రహ్మచర్యాశ్రమమును గూర్చి బోధించిరి.

౧౨ మేనాడుదయము సుమారు ౬-౩౦గం॥ లకు సైకిలుపై వీరును యిచటియిద్దరు యువకులు నూబయలుదేరి చినగోలకొండయందు విడిసి డాక్టర్ సీతారామయ్య హెచ్.యమ్.డి. గారిని, ఇంకను కొందరను సమావేశపఱచి, ఆంధ్రోద్యమతత్వమును బోధించి, గోలకొండ పత్రిక, తెప్పించుకొని పఠనాలయమును స్థాపించుకొనుమని ప్రోత్సహించిరి.

సాయంకాలము ౩ గంటలకు గోల్కొండనుండి బయలుదేరి నాగవరంచేరి యచ్చటి కొందరు యువకులను సమావేశపఱచి ఆంధ్రోద్యమ తత్వమును పత్రికా పఠనవలన గలుగు లాభము లనుగూర్చియు బోధించి ఒకపత్రికా పఠనాలయాన్ని స్థాపించి, ఒక గోలకొండ పత్రికను తెప్పించుకొనవలెనని ప్రోత్సహించగా ఆయువకులు వెంటనే పత్రికాపఠనాలయాన్ని స్థాపించి పత్రికను (గోలకొండ)ను తెప్పించుకొన నిశ్చయించుకొని అగ్రాసనాధిపతిగా శ్రీయుత సోమ పుండరయ్య గుప్తగారిని కార్యదర్శిగా నెన్నుకొనిరి. మరల రాత్రియే బయలుదేరి కాలినడకను వచ్చిరి.

నేటిసాయంకాలము పొందుపల్లి గ్రామమునకు వెడలిపోయిరి, అక్కడనుండి రేపుదయము ప్రధానస్థానమునకు వెళ్ళెదరని తెలియుచున్నది.

నల్లగొండజిల్లా

ఆంధ్రజనసంఘము

మరుగుదొడ్ల కేంద్రము

(విలేఖరి)

నల్లగొండ ౧౧-౫-౧౯౩౭

వానలు

ఎండలు విపరీతము గానున్నవి. ఇటీవల అప్పుడప్పుడు ఉరుములు మెరుపులతో కూడిన వానలు కురిసినను వడగండ్లు పడలేదు.

ఆర్యసమాజము

స్థానిక ఆర్యసమాజ వార్షికోత్సవము త్వరలో జరుగనున్నది. నగరమునుండి పండితులు రానున్నారని తెలియుచున్నది. ఇందుకు ఏర్పాటులు చేయబడుచున్నవి.

కీర్తనాసమాజము

రామగిరిలో కీర్తనసమాజము వారు ఇంగ్లీషు, తెలుగు దినపత్రికలు, వారపత్రికలు తెప్పించుచున్నారు. శ్రీయుత వనమాల రామారావుగారు కార్యదర్శిగా పనిచేయుచున్నారు. నల్లగొండ జిల్లాలో ఆంధ్రగ్రంథాలయమును రామగిరిలో నెలకొల్పుటకు తీర్మానించబడినది.

నందిపేరము

గ్రంథాలయమునకు నెలకొల్పుటకై యొక ప్రత్యేక మందిరముండ కట్టించవలయునని స్థానిక ప్రజాహిత కార్యకర్తలు యోచించుచున్నారు. విఖ్యాత న్యాయవాదులును, త్యాగి (ఆంధ్ర) మహాసభాధ్యక్షులును అగు శ్రీయుత పులిజాల వెంకటరంగారావుగారు ఈ మూరు వేయిగజముల స్థలమును నాగిరెడ్డిలో ఈయవలసినదని కోరుచున్నారు. తిమ్మారెడ్డిగారు రూపాయి మ్మనసిరి. గ్రంథాలయానికి ఆర్థిక సహాయము చేయగలరని నమ్మకముండి వారు అంగీకరించినారు. ఇదిజరిగి నాటికి నెల్లూరు దానిలో వాచనాలయము (రీడింగురూము), గ్రంథాలయము ఇతర ప్రజాహిత కార్యాలయములు ఉంచుటకు అనుకూల మేర్పడగలదు.

జిల్లాసంఘము

గతమాసమున స్థాపితమైన జిల్లాసంఘమునకు ఇంకను ముద్దరణ మగలిగినట్లులేదు. ఎంతకాలమునకు? మృగశిర తరువాత పనిసాగునని తోచుచున్నది, ఒక రెడ్డిపోలీసుడు ప్రచారకుడుగా పనిచేయ సంసిద్ధుడైయున్నాడని తెలిసినది.

శ్రీయుత కో. కోటీశ్వరరావుగారు

వీరు నగరములోని బాలికల ఉన్నత పాఠశాలకు ౧౮౩ ఎకరముల భూదానముచేసి దత్తపత్రికను రిజిష్టరు చేయించినారు. స్థానిక విద్యాసంస్థలు చక్కగా పనిచేసినచో, వానికి కూడ శ్రీరావుగారి సహకారము లభించగలదు.

హంపి విరూపాక్షస్వామి నిజామున సంచారము

హైస్వామివారి కార్యదర్శిగారు ఇట్లు తెలుపుచున్నారు:—

హంపినుంచి విశ్రాంతి తీసుకొని, శ్రీస్వాములవారు, లేమ జాగీరగు కొండపాయని సమ్మతించి, అక్కడ ౧౪ రోజులు బసచేసి గ్రామస్థులను భక్తులతో సేవాపుత్సవము, పాదుకాపూజలను స్వీకరించి, ౧౧-౫-౩౭ న తాను ఫలమంత్రాక్షతలు యిచ్చి బయలుదేరినవారై సాత్రిన నైజాం యిలాకా గంగావతి తాలూకాలో సంచారము వెడలుచున్నారు.

(తక్కిన గ్రామసమాచారాలు ౯ వ పేజీలో)

హాత్యాభియోగ విచారణ జూరీసమక్షమున

౨౭ తేదీరోజున ఉన్నత న్యాయస్థాన మొదటి ఇజ్లాసులో నాసరు బిన్ హుసేన్ హాత్యాభియోగవిచారణ జూరీసమక్షమున జరుగగలదని తెలియుచున్నది.

మ. ఘ. వ. ప్రభువు గారి రాయచూరు ప్రయాణము

౧౫ దబ్మిలన్వలు ౧౩౪౫ హి. వ, కొత్తా యిల ప్రారంభోత్సవము సల్పుటకు ప్రభువు గారు రాయచూరు వేగనున్నారు.

సర్ అక్బరుహైదరీగారికి యూనివర్సిటీ, కస్పీ మంజూరు

సర్ అక్బరుహైదరీ నవాబుహైదరు జంగు బహాదరుగారికి, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు నైటుగౌరవ బిరుదు నిచ్చియుండిరిగదా! దానికనుగుణముగ మనరాజ్యమునుండి (యూనివర్సిటీ, కస్పీ) మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాదుగారిచే మంజూరు చేయబడెను.

బాయిరతన్ బాయి వైద్యాలయము

బాయి రతన్ బాయి ఉచిత వైద్యాలయము (౧౭౦. పొట్లకేషు సికింద్రాబాదు)లో ప్రతి నెలలో ౨౭౬౧ మందికి చికిత్స చేయబడెను. అందు ౧౭౪౮ ప్రసూతులు. ౧౦౮ స్త్రీలు ౧౧౪౫ పిల్లలుండిరి.

'మొహా తెలిజం' ౫౦ ప్రతులు కొనుటకు మంజూరు,

మహారాజా సర్ పదతెజం బహాదరుగారి ఆజ్ఞానుసారం, "మొహతెలిజం" అను పత్రిక ౫౦. ప్రతులు కొనుటకు మంజూరి యివ్వబడెను.

వైశ్యబాల వితంతు వివాహము సికింద్రాబాదు

వర్ణభేదము లేని విందు

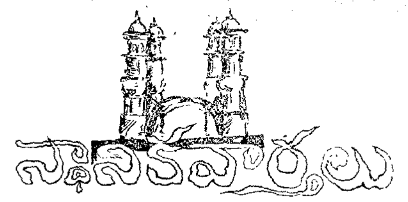
సికింద్రాబాదు డొక్కలేశ్వరి ఆలయము వద్దగల అన్నాస్వామి కంపౌండులో వైశాఖ బహుళ ౧౧ ఆదివారమున సాయంత్రం ౬ గంటలకు, శిద్దిపేట తాలూకా గ్రామ నివాసియగు కొండ్ర రామన్న గారి కుమార్తె చి॥ సౌ॥ లక్ష్మిదేవిని జనగాము నివాసియగు పట్వారి శంకరయ్యగారి కుమారుడు చి॥ వీరప్పయ్య గుప్తాగారికిచ్చి వైశ్యసేవాసంఘం [సికింద్రాబాదు] ఆర్యవైశ్య యువజనసంఘం [తిరుమలగిరి బజారు] వీరి యాజమాన్యమున శ్రీయుత బాజీ కిషన రావుగారి పౌరోహిత్యముతో జరుపబడెను. వివాహానంతరం ఒకరు జరగ్రిమ్మిటుడు పునర్వివాహములగూర్చి ప్రబోధము చేసెను. తరువాత పండిత ఆదిపూడి సోమనాథరావుగారు ఉపన్యసించుచు స్త్రీలు యెచ్చోటను పూజింపబడుదురో (గౌరవింపబడుదురో) అచ్చోట దేవతలు క్రీడింతురనియు, స్త్రీల స్వాతంత్ర్య మడిచిన మనకు, యితరులవలన స్వాతంత్ర్య మిత్యమలనియు, మూఢులైన వితంతువుల కన్నీరు చెచ్చిన యొక మహాసముద్రమునందునియు అసముద్రమున మనదేశము మునిగిపోవుచు మనియని మడిరి. ఇంతేకు వ్యాసులుగారు ఉపన్యసించుచు, స్త్రీలు, యేదేశమందుండలో సిరి. సంపద, సుఖసౌఖ్యములనియు అనేక యుదాహరణములతో సమన్వయించిరి. వివాహమునకు సుమారు ౪౦౦ జనము విచ్చేసిరి. ఈ వివాహమునందుగల విశేషములేమనిన, వధూవరుల తల్లిదండ్రులొచ్చి వివాహ మొనర్చిరి. లింగధారులు శివవివాహములో వర్ణభేదము లేక సహపంక్తిన భుజించిరి.

— గుండా కృష్ణమూర్తి గుప్త

సుంకపు శాసనము

౯ తీరు హైద్రాబాదు

సుంకపుశాసనము (చిత్తు) సిద్ధపరుపబడినదనియు, ౪,౫ రోజులనుండి విచారణలు సలుపుటకు సభలు జరుగుచున్నవనియు తెలియుచున్నది.

సన్న బియ్యముపై సుంకము హెచ్చుట

౨౯ మొహర్రం ౧౩౪౫ నాటి ఫర్మాను ప్రకారము సర్ మహారాజాబహాదరుగారి అజ్ఞనుసారం. (నం. ౨౯. తేది ౨౯ ఖుర్దాదు౫౫,) సన్న బియ్యము పైనిగుమతిపన్ను పల్లాంకి ౦-౯-౦ కు బదులు ౧-౪-౦ చేయబడినది. ౧౦ తీరునుండి ఈఆజ్ఞ చర్యలోనికి రాగలదు.

సర్కారీ గెస్టుహౌసునిర్మాణ

ప్రభువుగారి ఫర్మాను ననుసరించి, సర్ మహారాజాబహాదురుగారిఆజ్ఞానుసారం గెస్టుహౌసు రాక్ లాండ్సు బాగుచేయుటకుగాను (౨౪౫౨౫) రూపాయలు మంజూరు చేయబడినవి.

దీవానే మూసాఫు

సర్ మహారాజా బహాదురు వారి ఆజ్ఞానుసారం "దీవానెమూసాఫు" యొక్క ౧౫౦ ప్రతులు ౧-౧-౭-౦ ప్రతిగకి చొప్పున కొనుటకు మంజూరి నివ్వనైనది.

"సైన్సు" పత్రికయొక్క ౯౭ ప్రతులు

సర్ మహారాజా బహాదురుగారి ఆజ్ఞానుసారం సైన్సుపత్రికయొక్క ౯౭ ప్రతులు, ప్రతిగకి చా రూపా చొప్పున కొనుటకు మంజూరి నివ్వనైనది.

విద్యార్థినీ వేతనము

వైద్యవిద్య నభ్యసింప ఆంగ్లదేశమున కేగిన మిస్. మహాలక్ష్మిబాయిగారి విద్యనభ్యసించు కాలమొక సంవత్సరమునకు పొడిగింపబడుటకు, ప్రభువుగారి ఆజ్ఞానుసారం, మహారాజా బహాదురుగారి ఆజ్ఞతో మంజూరు చేయబడినది

శ్రీమత్పరమహంస బాలకృష్ణానంద స్వామి

శ్రీవారి (బొప్పట్ల) వార్షిక పుణ్యతిథి వైశాఖ శు॥ ౧౦-౧౩౪౫ మంది ను॥ ౧౩ వ తేదీ జరుగును. మొదటిరోజు ఉదయం శ్రాద్ధవిధి జరపబడి సాయంత్రము గానము, భజన, కీర్తన మొదలగునవి జరుగును.

రాకపోకలు

ఆర్యసమాజ ఉత్సవములలో పాల్గొనుటకు రాయచూరు కేగియుండిన శ్రీయుతులు వేదేంద్రశాస్త్రజీ, నరేంద్రజీ, గోవిందరాంజీ గారలు తీరు ౧౧ తేదికి నగరము తిరిగివచ్చియుండిరి.

జననమరణములు

౬-౭ తీరున హైద్రాబాదు నగరములో ౧౧౦ మంది శిశువులు జన్మించిరి, ౧౩ మంది వివిధ రుగ్మతలచే మరణించిరి.

విమానాశ్రయ నిర్మాణము నకైరూ ౯ వేల వ్యయము

బేగంపేటలో ఫ్లయింగుక్లబు స్టేషను (విమానాశ్రయము) కట్టుటకుగాను రూ ౯ వేలు మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాదు బహాదరుగారు మంజూరు చేసిరి.

ఉన్నత న్యాయస్థాన ముద్రణాలయము

ఫారములు, రిజిస్టరులు మొదలగునవి న్యాయస్థానములకు సరిగా అందుటలేదనియు, అవి యన్నియు ఉన్నతన్యాయస్థాన ముద్రణాలయములోనే ముద్రింపించబడవలయుననియు, అందువల్ల అద్దాని విస్తరణము అవసరమని ఉన్నత న్యాయస్థానమువారు తలచుచున్నారు.

సూర్యాపేట వైద్యాలయమునకై మంజూరు

సూర్యాపేటలో వైద్యాలయము కట్టించుటకుగాను రూ. ౧౩ వేలు సర్ మహారాజా బహాదురువారి ఆజ్ఞానుసారం మంజూరు చేయబడినవి.

హుమ్నాబాద్ అల్లరుల అభియోగము

హైద్రాబాద ౧౧ తీరు

పై అభియోగము జిల్లా ప్రత్యేక న్యాయాధికారి ఇజ్లాసులో విచారణకైవచ్చెను అభియోగము ..గానున్నందున సస్తాపూరులో అభియోగవిచారణ జరుపవలెనని పయిరవకారుకోరగా ఉన్నత న్యాయస్థాన ఆజ్ఞకు విరుద్ధముగా మరియొక ఆజ్ఞ నీయజాలనని న్యాయాధికారి సెలవిచ్చిరి.

శ్రీయుతులు, శ్యామలాల్జీవకీలు బన్సీలాల్జీ వకీలు నరేంద్రజీగార్లతో రూ, ౫౦౦ ల ముచ్చలకా రూ ౫౦౦ల జమానతులు కోర్టబడగా, ముచ్చలిక అప్పుడే ఇవ్వబడెను జమానతు ముందుకేషిపయి నివ్వబడును.

హై. స.

'తర్జుమానుల్ ఖురాన్' పత్రిక— —ప్రభుత్వమువారుకొనుట

ప్రభుత్వ ఆంతిక్విపయశాఖ [హోంశాఖ] ప్రతిపాదనసయి సర్ మహారాజా బహాదురుగారి ఆజ్ఞానుసారము విద్యాశాఖకై "తర్జుమానుల్ ఖురాన్" పత్రికయొక్క ౧౫౦ ప్రతులు కొనుటకు మంజూరి ఇవ్వబడినది

మాబేదారు వితంతువుకుజీవితభరణం

భూమ్యాదాయశాఖ కార్యదర్శిగారి ప్రతిపాదనపయి సర్ మహారాజా బహాదరుగారి ఆజ్ఞానుసారము ఒకప్పుడు సూబేదారుగనున్న నవాబురజానవాజ్ జంగ్ బహాదరుగారి విధవ పేర ౧౫౦ రూ, నహాయ్యపుమంజూరు చేయనైనది

బజారు ధరలు
దడువైరామనుగారు

(హైదరాబాదు ఉస్మానుగంజ్)
౧౬—౮—౧౩౪౫ ఫ.

పల్లా 1కి రు. అ. ప.

బక్షి గోధుమలు		,,	౧౩-౧౮
గోధుమలు కెలాల్య మొ॥		,,	౧౬౫-౧౨౪
బియ్యముదొడ్డవి క్రొ॥ మొ॥,			౧౨-౧౨౪
,, సానకురాంలు క్రొత్తవి		,,	౧౩-౧౩౫
,, డిటో పాతవి		,,	౧౫-౧౬
,, కిచిడిసాంబారులుకొత్తవి		,,	౧౫-౧౫౪
,, రామసాగరాలుకొత్తవి		,,	౧౮౹-౧౮౪
,, డిటో పా॥		,,	౧౮౹-౧౮౹౩
,, పిచోడీలు కొ॥		,,	౧౭-౨౫
,, అమర్ సర్ సన్న బియ్యం		,,	౩౦-౩౭
,, మొతిచూరసన్న బియ్యం		,,	౩౨-౩౫
కందులు		,,	౯-౯౪
శెనగలు	పెద్దవి	,,	౪౪-౪౫
కందిపప్పు	పెద్దది	,,	౧౩-౧౩౹
పచ్చ పెసలు		,,	౯౪-౧౦
పెసరపప్పు		,,	౧౫౪-౧౬
నల్ల పెసలు		,	౪-౪౪
మినుములు		,,	౯-౯౹
మినప పప్పు		,,	౧౮౫-౧౫

ఉలవలు		,,	౬౫-౭
జొన్నలు		,,	౭-౯౪
శిరి సెనగలు		,,	౧౧౫-౧౧౫౨
సెనగలు	కొత్తవి	,,	౧౦౹-౧౦౹౨
పుప్పు		,,	౧౨-౧౨౨
తవుడు		,,	౩- ౩౪
పత్తిగింజలు		,,	౬౪-౭
అలచందలు		,,	౭౪-౯
ఆవములు		,,	౬౪-౭
బటానాలు		,,	౪౪- ౫
తెల్లనువ్వులు		,,	౧౭-౨౮
బెల్లము		,,	౭- ౧౦
ఎఱ్ఱ చక్కెర		,,	౧౩-౧౫
తెల్ల చక్కెర	శేరంకి	,,	౧-౨౧-౧-౨౪
వేరుసెనగ	చిన్నవి	,,	౧౬-౧౬౹
పసుపు		,	౧౧- ౧౧౪
మిరప కాయలు	కొత్తవి	,,	౧౬-౨౨
చింతపండు క్రొ॥ మొ॥		,,	౧౭-౨౦
అల్లం	12 సేర్లకు మొదలు		౩-౩౫
నెయ్యి	40 సేర్లకు		౩౭-౪౦
ఉల్లిగడ్డ	పల్లా 1కి		౩-౩౪
ఎల్లిగడ్డ		,,	౨-౨౪
వేరుసెనగనూనె	12 సే॥		౩౫-౩౫౨
చింతపండు పాతది			౭-౧౫
గసగసాలు			౯-౯౹
గడ్డి నువ్వులు			౧౧౪-౧౨

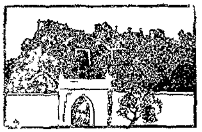
లంకలు			౭౫-౭౫౨
లంకపప్పు			౧౦౹-౧౦౹౨
లంకపిండి			౧౧-౧౧/౨
ధనియాలు	మణకికి౧౬		౧౪-౧౪౨
సోపు		,,	౧౹-౧౪
జాజాలు		,,	౩- ౩౹
మెంతులు		,,	౨౹-౨౹౨

సొంపు	శేరింం	౧౦౹-౯౦౪
ఆముదాలు		౧౩౪-౧౪
కొబ్బెరలు	,,	౯-౯౪
వెండి	౧౦౦ తు॥	౬౦-౬౦౹
బంగారము	తు.౧కి	౪౧౫-౪౨
పవరను	,,	౨౬-౨౬౪
శిద్దలు	పల్లా ౧కి	౯౹-౯౨

ప్రకటించబడవు

౧ వంచిరా ... తాగ ౦౮ వ్రుగ ఈ పం౨ని జాతసం॥ ... ౹౹౩ తాఖులు వార్త ప్రజా హాహాంర్యమునకు అనవసరమైన ... మూల కావున ప్రకటించబడదు.

౨ "గ్రామాధికారుల దుండగములు" అని చెన్నూ మాంగవరం నుండి ౯-౨-౧౩౪౫ న వ పంపబడినవార్త లోన ప్రజోపయోగము లు పుకోలేదు కొట్టి అవార్త ప్రకటించబడదు

గోలకొండ పత్రిక

ధాత నామ సం॥ జ్యేష్ఠ శు॥ ౧

గురువారము

శ్రీ॥ శే॥ మో. రామచంద్ర రావుగారు

ఆంధ్రులలో నేడు, ఆంధ్రదేశమును దాటి పేరెన్నిక గలవారలు ఎందరో లేరు అట్టి అరుదైన ఆంధ్రజ్యోతులలో నొకరై వెలిగి, ఇపుడీభూమినుండి అదృశ్యులైన సర్ మోచర్ల రామచంద్రరావుపంతులుగారి అనంతవియోగమునకై ఏఆంధ్రుడు క్షణకాలముడీర్ఘ్యగ్నుడుకాక ఉండగలడు?

రామచంద్రరావుగారు చిరకాలము కాంగ్రెసు మృదుమార్గానుసారులచేనడుపబడుచున్నంతకాలము దానిలోనుండి, గాంధిమహాత్ముని నాయకత్వమున ౧౯౨౧ లో కాంగ్రెసు సహాయనిరాకరణోద్యమమును ఆమోదించుటతోడనే రావుగారు తక్కినమృదుమార్గానుసారులతోకూడ కాంగ్రెసును వదలిపోయి, అది మొదలుకొని లిబరలు పార్టీతో ఎక్కువసంబంధము గలిగియుండినది నిజము కాని దీనికారణము, అధమపక్షము రావుగారివిషయములోనైనను, అధైర్యమొక్కటయేయని తలచజాలము వారివివేచనలో, ఏమైనగా కూడ వెంటనే అంతతీక్ష్ణక్రియలవలన నట సాధించవలసిన అర్థమునకుభంగకరము కాగ అనిపించియుండవచ్చును అయినను అధైర్యముకూడ ఒకముఖ్యకారణమని ఒప్పుకొనక తప్పదు

అయితే ఈ అధైర్యముచే, వారియెడ దేశములకుగల గౌరవముతగ్గలేదు వారెందరు గొప్పగొప్పవారు కాంగ్రెసురంగములో తమనామధేయమును తళతళమెఱపించి, అందరను కన్నులు మిఱుమిట్లు గొలుపునంతలో శత్రుపక్షమున గొప్పజీతములుగల అధికారపదముల చేరియుండ, రామచంద్రరావుగారు కాంగ్రెసురంగమును వదలినది అట్టిస్వార్థము కొఱకై కాదు. పలువురు మొదటకాంగ్రెసు రంగమున మెఱపు మెఱపించిన వారలు, స్వార్థము పట్టించగనే, ఆరంగమును వదలుటయేగాక, పైగా స్వార్థము కొఱకై కాంగ్రెసు నిడుములపెట్టుటకుకూడ అంగీకరించిరి ఇట్టి పద్ధతికి రామచంద్రరావుగారు ఒడంబడినవారుకారు లేనిచో కాంగ్రెసునుండి చాలించుకొని నతర్వాత, చిత్తరంజనదాసుగారి నాయకత్వమున కాంగ్రెసు తీక్ష్ణమార్గమును వదలి శాసనసభలలో పనికి అంగీకరించిన తర్వాత, కాంగ్రెసు కేంద్ర శాసనసభలలో స్థానమునకు పోటీచేసియుండరా? వారు ప్రభుత్వమునే ఖుషామదు చేసియుండినచో వారికి గొప్పఅనేకొలస్థానము లభించియేయుండును ౧౯౨౧ లో వారు మదరాసుప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకవర్గమున నౌకరుగా నియమించబడబోయియు, తుదకు నియమించబడకుండుటకు, వారు ఒక్కనీతికిబద్ధులై మిత్రులఉపదేశమును విని గవర్నరుగారిని దర్శించకపోవుటయే కారణమైయుండును ఆఖరుకువారు తమఅధైర్యమునకు మెఱుగుపూతపూసికొనుటకుగాని పూయించుకొనుటకుగాని శ్రద్ధవహించలేదు ఇట్టినిర్వక్రమైన ఋజుబుద్ధి వారిఅధైర్యమును వారిగౌరవమును మాపకుండ పోషించినది

పంతులుగారు కాంగ్రెసునువదలి, అదృష్టము వరించినప్పుడుకూడ, ప్రజాహితపరులను ఏదేని యొకకారణముచే బాధించవలసి వచ్చునను భయముతో గొప్పఅధికారపదముల నెక్కకుండుట వారినీతిబద్ధతనేగాక, వారిప్రజాహితాభిలాషను పరహితాచరణయందు భిన్నాభిప్రాయులయెడ గౌరవబుద్ధినికూడ సూచించును పంతులుగారు న్యాయవాదివృత్తిచే గొప్ప ఆదాయమును పొందుచుండియు, నానాటికి ప్రజాహితాచరణాభిలాష ఎక్కువగుట చేతనే, క్రమక్రమముగా వృత్తికివినియోగించవలసిన కాలమును, శ్రద్ధను ప్రజాహితవిషయముల వైపు ఎక్కువ జేయుచుండిరి. వారెక్కువ దానధర్మములుచేసినట్లు వేరువినబడదుకాని, మంచిఆదాయము నిచ్చుచుండిన న్యాయవాదివృత్తియందు శ్రద్ధను క్రమక్రమముగ తగ్గించిఆదాయముతేలికపనులకై వినియోగించియుండుట, వారు ఏధియును తలంపుతోగాక అపనులయందు అభిరుచితోనే జేసియున్నను, త్యాగము కాజాలదా!

అయితే వారిసౌజన్యము, సౌశీల్యము వారిధైర్యలోపమును, దీర్ఘసూత్రత్వమును మంచివేయుటకు ఉపయోగించినవేకాని, వారి నిఖిలభరతఖండవ్యాప్తముగు కీర్తిస్ఫూర్తి నానావిధప్రజాహిత విషయములనుగూర్చిన ఆలోచనలయందు విషయమును సంపూర్ణముగ అవగాహనచేసికొని ఎదుటవారికి బోధపరచి, ఎంతోదూరమాలోచించిన తర్వాత తమకు కుదిరినని్ర్ణయముదెస ఎదుటివారల నాకర్షించగలశక్తియే మూలము తమవాగ్ధరిచే ఇతరులను సమ్మోహింపజేయగలశక్తి వారివద్ద లేదు వారిఆకృతి యందును గొప్పఆకర్షణ ఏమియులేదు. కాని ఏవిషయమునుగూర్చిన చర్చలోగాని మద్రాసురాష్ట్ర శాసనసభలోనేమి, భారతశాసనసభయగు అసెంబ్లీలోనేమి, ఇతరజానపదసభలలోనేమి వారిఉపన్యాసమును అందరును నిశ్శబ్దముతో వినువారు, ఏలయన అసలుపరిష్కరించదగిన సమస్యయొక్క పూర్వాపరములును పూర్వపక్షసిద్ధాంతములను వారు అంతసమగ్రముగ చిక్కులవిడదీసి బోధించెడివారు. విద్యావిషయములందును ఆర్థిక విషయములందును, సైనికవిషయములందును, వడ్డీవ్యాపారపువిషయములందును, రాజ్యాంగ విషయములందును వారిసమగ్రవిజ్ఞానము వలని లాభమునుపొందుటకే వారు సీకమిటీ, సాంఘర్స్టుకమిటీ, రౌండుటేబల్ కాన్ఫరెన్సు, లిట్టనుకమిటీ, రిజర్వు బ్యాంకు—నీటియందు ఆలోచనచెప్పుటకై గ్రహించబడినది ఈకమిటీలయందు వారెంతో సేవచేసిరి

ఆంధ్రులందరును స్వరాజ్యోద్యమములో మునిగియుండి, ఆంధ్రరాష్ట్రసాధనకై పంతులుగారి సేవను ఉపయోగించుకొనగలఅదృష్టము లేకపోయెనుగాని, లేనిచో ఆయుద్యమమునకు నాయకులై తగియుండినవారు ఒకప్పుడు సంస్థానప్రజా మహాసభకుఅధ్యక్షులై ఆప్రజలతరఫున వారలకష్టములను బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారికి తెలియబరచుటకై వారునడిపించినరాయబారముసంస్థానప్రజలుమరువరు కాని వారివిశేషమేమన వారి అవసానమునకు ముందుజబ్బుపడినపుడు మైసూరుసంస్థాన ప్రభుత్వమువారు వారిచికిత్సకై ఎంతో సౌకర్యముకలిగించిరి.

రామచంద్రరావుగారికి నాయకుడుగా శోభించుటకు వలయుసాహసము, సమ్మోహనవాగ్ధాటి లోపించినవి వారిదీర్ఘసూత్రిత్వము అందుకు ఆటంకమైన ఒక లోపము. కాని ఈప్రపంచమందు, పరోపకారరంగమందు వారికి తగిన గొప్పస్థానము లేకపోలేదు రాజు గాకున్నచో రాజపూజితుడైన విద్యాధికుడును, వివేకియు, విశ్వసనీయుడును నగు మంత్రియొక్కస్థానము వారిది

హైదరాబాదు "లలితకళోపాసకసమితి"

స్థాపనోత్సవము

సంగీతాభినయముల పోటి

ఈమాసాంతమున హైదరాబాదు నగరమున జరుగబోవు లలిత కళోపాసకసమితి స్థాపనోత్సవ సందర్భమున కళోపాసకులను ప్రజలకుపరిచయము గలిగించు నుద్దేశముతో సంగితమునందును, అభినయమునందును ఈక్రిందివిషయములలో పోటీలు ఏర్పాటుచేయబడినవి

1 గానము (vocal)
2, వాద్యము (Instrumental)
3 ఏకపాత్రాభినయము (Monoacting)
4 వివిధరంగముల ప్రదర్శనము (Variety scences)

వీనిలో ఒక్కొక్కవానియందు అత్యుత్తములుగ నిర్ణయింపబడువారు సమితిచే బహుమానములతో సత్కరింపబడుదురు ఇందు స్త్రీపురుషభేదములులేక అందరును పాల్గొనవచ్చును

ఇందు పాల్గొనదలచిన ప్రత్యేకవ్యక్తియు రంగమును ప్రదర్శించు సంఘమును తాము ప్రదర్శించబోవు విషయమును తెలుపుచు రూ 2 ప్రవేశరుసుముతో 30 మేవరకు తమ కోరికను వ్రాతమూలకముగ సమితి కార్యదర్శికి తెలియజేయవలెను వివరములు కార్యదర్శివల్ల తెలుసుకొనవచ్చును లలిత కళోపాసకులందరును ఈ సందర్భమును వినియోగించుకొని ప్రజలలో కళాసక్తిని పెంపొందజేయుటకై తోడ్పడుదురని ఆశించుచున్నాము

ఇట్లు, కార్యదర్శి
లలితకళోపాసక సంఘము

C/o గో॥ గ్రంథపాలకుడు శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము సుల్తానుబజారు హైద్రాబాదు దక్కన్

రక్షక శాఖాధికారుల యూనిఫారము

రక్షక శాఖాధికారుల యూనిఫారంగునుబడులు మార్కెట్టుట పరిశీలించుచున్నదని తెలియుచున్నది

శ్రీ॥ శే॥ మోచర్ల రామచంద్రరావు

(౧ వ పేజి తరువాయి)

గాని ౧౯౨౩ వరకు భారతశాసనసభా సభ్యులుగ పనిచేసిరి.

రాష్ట్రీయ శాసనసభయందున్నపుడును, భారత శాసనసభయందున్నపుడును గూడ రావు గారు ప్రభుత్వమువారిచే నియోజించబడిన విచారణసంఘము లందును, ఇంకను ఉభయ విధములగు ఉపసంఘములందును (సబ్ కమిటీలు) సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడి పరిష్కరించదగిన విషయముల చిక్కులను ప్రామాణికమైన తన ఆర్థిక శాస్త్ర విజ్ఞానముచే విడదీసి తోడ్పడి యుండిరి. ౧౯౧౭ లో, అనగా మాంటాగు గారు భారత దేశమంతటను తిరిగి భారతీయుల అభిప్రాయములను గమనించి, నూతన రాజ్యాంగ ప్రణాళికను సూచించిన తర్వాత దానిబట్టి చేసిన రాజ్యాంగశాసనములో హెచ్చుతగ్గులను సరిజేయుటకై నియోజించబడిన జాయింటు పార్లమెంటరీ కమిటీయెదుట రాజ్యాంగ సంస్కరణను గురించి భారతీయుల అభిప్రాయమును నివేదించెను. మాంటాగు రాజ్యాంగము వచ్చినతర్వాత ౧౯౨౧ లో ఇంగ్లాండు దేశములో భారతీయుల విద్యా సౌకర్యములనుగూర్చి విచారించుటకై అప్పుడు హైప్రాయిగనుండిన లిట్టన్ ప్రభువుచే నియుక్తమైన కమిటీలో సభ్యులుగ రావుగారు పనిచేసిరి. భారత దేశమందు బ్రిటిషుదేశమునందుండు సాంఢర్స్టు సైనిక కళాశాలవంటి సైనిక కళాశాల నొకదానిని స్థాపించు విషయమునుగూర్చి ఆలోచన చెప్పుటకై ౧౯౨౫ లో నియోజించబడిన సాంఢర్స్టు కమిటీలో వీరు సభ్యులుగ నియుక్తులై పనిచేసిరి. ౧౯౩౦ లోను ౧౯౩౧లోను వరుసగా జరిగిన మొదటి, రెండవ గుండ్రబల్ల సభలలో మితవాద పక్షప్రతినిధులలో నొకరుగ వీరు ఇండియా ప్రభుత్వముచే పంపబడిరి. ఈకమిటీ లన్నిటియందును, శాసనసభలయందును సభ్యులుగ రామచంద్రరావుచేసినసేవ యంతయు ఆయా కమిటీలకు ఎదుర్కొన్న ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంఘిక సమస్యల చిక్కులవిడదీసి నని బోధపడునట్లు చేయుటయే. వీరు పుర సంఘములో చేరినది మొదలుకొని క్రమముగ ఈసమస్యల నర్థము చేసికొనుటకును వలయు విజ్ఞానమునంతయు సంపాదించుటకై ఎంతో గొప్ప కృషి చేసియుండెను. ఇటీవల ౧౯౩౫ లో క్రొత్త రాజ్యాంగప్రణాళిక బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారిచే నిర్ణయించబడినప్పుడు, ఆప్రణాళికలోని లోపముల నన్నింటిని పూసగ్రుచ్చినట్లు ఏర్పరచిమాపి, ఆప్రణాళిక భారత దేశమునకు సంతృప్తికరమైనది గాదని స్పష్టముగా బోధించియుండిరి.

కాంగ్రెసుతో సంబంధము

రామచంద్రరావు గారు మొదటినుండియు కాంగ్రెసు మహాసభలో అత్యుత్సాహ భక్తులతో పాల్గొనుచుండెడివారు. కాంగ్రెసు మొదటిరోజులలో, కాంగ్రెసులో మొదటచేరి తమ శక్తిసామర్థ్యములను ప్రదర్శించి తర్వాత ప్రభుత్వమువారిచే గొప్పగొప్పపదవులను పొందిన సర్ సి.పి. రామస్వామయ్యర్ బోటి నాయకుల కేవలమే రామచంద్రరావుగారికిని ౧౯౨౧లో మదరాసు ప్రభుత్వవర్గమందు ఒకఅధికారస్థానమును ఇచ్చుటకు తీర్మానించుకొని; అంతయు సిద్ధముచేసికొని ఆఖరుకు వారిపేరును వదలుకొనిరి. కాంగ్రెసు చరిత్రయందు గాంధికకము లో రామచంద్రరావుగారు సంస్థతో సంబంధము వదలుకొనవలసివచ్చెను. ౧౯౨౧లో సత్యాగ్రహోద్యమమును కాంగ్రెసు చేపట్టినప్పుడు, ఇట్టిపాహసమునకు చెదరుకొని రామచంద్రరావుగారు అధిరహృదయముతో కాంగ్రెసుతో సంబంధము వదలుకొనిరి. కాని కాంగ్రెసు యొక్క కార్యక్రమవిధానములో నొకటియగు మద్యపాననిషేధ ప్రచారమునకు వీరు సంతోషముతో తోడ్పడిరి. వీరికి జవహర్లాలు పండితునికివలెనే భిన్నరు చరిచింపము. జవహర్లాలు కష్టము లేకున్నను కట్టుచున్నాడు, రామచంద్రరావుగారు కట్టలేరు-అంతభేదము.

లిబరల్ పార్టీతో సంబంధము

రామచంద్రరావుగారు నేషనల్ లిబరలు ఫిడరేషనులో చేరి తమ విజ్ఞానప్రదర్శనము చేచాల గౌరవమును సంపాదించిరి. అతనిప్రజ్ఞ మను గ్రహించియే కలకత్తాయందు జరిగిన అఖిలభారత మితవాద మహాసభకు, అధ్యక్షుని గావించిరి. ౧౯౧౯లో కలకత్తాలో జరిగిన మితవాదుల మహాసభలో వీరు అధ్యక్షులగు శివస్వామిగారితోను, అతనికి పైచేయియై నిలిచిన సురేంద్రనాథోను ప్రతిపక్షముతోను భిన్నమైన తన అభిప్రాయమును జంకుగొంకులేక వ్యక్తము చేసి మితవాద నాయకుల నాకర్షించియుండెను. కాంగ్రెసుతో సంబంధము వదలుకొనినప్పటి నుండి పంతులు గారు మితవాదపక్షమందు ఎక్కువ శ్రద్ధవహించిరి.

ఆంధ్రులకుచేసిన సేవ

రామచంద్రరావుగారు ౧౯౧౪ లో కాకినాడలో జరిగిన చతుర్థాంధ్ర మహాసభకు అధ్యక్షులై, ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రము ఎట్లు అవసరమో, అవశ్యకమో బహునిపుణముగ నిరూపించియుండిరి. దేశమున గాంధిగారి సహాయ నిరాకరణోద్యమము ప్రారంభించబడినతర్వాత స్వరాజ్యమునకై ప్రభుత్వముతో తీవ్రమైనపోరు సల్పు ఉద్యమములో ఆంధ్రరాష్ట్ర సంపాదనోద్యమము వెనుకబడుటచే ఆంధ్రోద్యమము నకు రావుగారి సహాయ్యము ఉపయోగింపుటకను అదృష్టము ఆంధ్రులకు దక్కలేదు.

విద్యావిషయములో శ్రద్ధ

రావుగారు విద్యాలయములయందును లేదు లౌకికకాలది శ్రద్ధవహించిరి. బహుకాలము ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల పరిపాలకవర్గమునందు సభ్యులుగనుండిరి. ౧౯౩౩లో జరిగిన ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తువారి బిరుదు ప్రదానోత్సవ సమయమున స్నాతకోపన్యాసము పఠించుచు, సైనికవిద్యయందు ఆంధ్రులుచూపు అనాదరణమునకు చింతిల్లి, ఆంధ్రులు సైనికవిద్యను గౌరవభావముతో నభ్యసించుట చాల అవసరమని ప్రబోధించిరి. చెన్నరాష్ట్ర మద్యపాన నిషేధక సంఘమునకు మొదటి అధ్యక్షులైన అదృష్టము పంతులు గారిదే.

సహకారోద్యమముతో సంబంధము

రావుగారికి ఆర్థిక శాస్త్రవిషయ వివేచనము అనిన ఎక్కువప్రేమ సహకార సిద్ధాంతవిషయము విస్తారమైన అర్థికశాస్త్రములో నొక భాగము. అట్టి సహకారోద్యమమునందు కొంత కాలము నుండి రామచంద్రరావుగారు శ్రద్ధవహించినారు. ఈ ఉద్యమము మనదేశములో నిపుడు వడ్డీవ్యాపారములను మాత్రమే జరుపుచున్నది. రామచంద్రరావుగారు చెన్నరాష్ట్ర కేంద్రభూమి తనఖాబ్యాంకును స్థాపించిన మూలపురుషులలో ముఖ్యులగుటయేగాక, అది స్థాపించబడినది మొదలుకొని ఇంతవరకును గౌరవ కార్యదర్శిగను పనిచేయుటచే వీరుదాని కర్తృత్వములుగనుండి పని నిర్వహించి, వడ్డీవ్యాపార ప్రపంచములో, చెన్నరాష్ట్ర భూమి తనఖాబ్యాంకుకు మంచిపేరు సంపాదించిరి. రాష్ట్రీయ కేంద్రభూమి తనఖా బ్యాంకువారి బుణపత్రములను ట్రస్టీ సెక్యూరిటీలుగ నంగీకరించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఎన్నిమార్లు నిరాకరించినను, విసుగుజెందక రామచంద్రరావుగారు అట్లంగీకరింపజేయుటకై తుదవరకు పోరాడిరి. తత్ఫలితముగ భూమి తనఖా బ్యాంకుపత్రములు ట్రస్టు సెక్యూరిటీలుగ నంగీకరించబడెను. ఇందుచేతను ౧౦౦ ఏండ్ల వాయిదాలుగ తీర్చునట్లు, అప్పును నూటికి ౫-౬ వడ్డీ రేటుచొప్పున పొందగలుగుచున్నాడు. ఈవిధముగ బ్యాంకింగు విషయముల యందు రావుగారు గడించిన అనుభవఫలమును గుర్తించియేవీరుగతసంవత్సరమందు ౧౯౩౫ లో ఏర్పరచబడిన రిజర్వుబ్యాంకు డైరెక్టరులలో నొకరుగ చేయబడిరి.

మదరాసు ప్రభుత్వమువారు ఇనాందార్లకు భూమిపైగల స్వామ్యపుహక్కును తొలగించి రైతుల వశముచేసికొను హక్కునుమాత్రమే మిగిలించియుంచుటకు ఒక చిత్తుచట్టమును మద్రాసు శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టి గలిపించియుండిరి. దానికి మద్రాసు గవర్నరుగారు ఎర్స్కిన్‌గారు అనుమతియొసంగినతర్వాత అది అమలునకువచ్చుటకు ఒక్క వైస్రాయిగారి అనుమతిమాత్రమే మిగిలియుండెను. వైస్రాయిగారు ఇనాందారులకు నష్టపరిహారమొసగకయే వారిస్వామ్యపుహక్కు తొలగించరాదనిరి. అవిను చట్టము శాసనసభ నెక్కినప్పుడు, మొదటనే రామచంద్రరావుగారు ఈఅభిప్రాయము తెలిపి, దీనికై ఆందోళనచేసి, వైస్రాయిగారివద్దకు గతసంవత్సరము ఇనాందారుల పక్షమున రాయబారము నడిపించియుండిరి. ఇపుడు ఒక సంవత్సరపు మక్తాను పేష్కాశముగా నష్టపరిహారమునుచు భూస్వామ్యమును ఇనాందారులనుండి ఊడగుంజుకొనుటకై ఎత్తులు వేయుచున్న సమయములో రామచంద్రరావుగారి మరణము ఇనాందార్లకు గొప్ప నష్టమే.

నిజాంరాష్ట్ర పరిపాలనము

"ఈ రాష్ట్రప్రజలకు ఎన్నియో ఉపయోగకరములగు విషయములు గలవు.

తెలుగులోనే గాక ఉర్దూ, ఇంగ్లీషులలో కూడ ఇట్టి పుస్తకము ఇంతవరకు వెలువడ లేదు."

ఇట్లు :—మాడపాటి హనుమంతరావుగారు,
ఆంధ్ర మహాసభాధ్యక్షులు.

డెమ్మీ సైజులో ౧౮౦ పేజీలు.

వెల, గోలకొండ పత్రిక చందాదారులకు నాలుగు అణాలు.

ఇతరులకు రు. ౦-౬-౦ లు, ఒ పోస్టుఖర్చులు ౨ అణాలు.

పుస్తకములు వీ.పీ. గా పంపబడవు. స్టాంపులు టపాఖర్చులతో పంపవలెను

గోలకొండపత్రికా కార్యాలయము,
తూప్రబజారు, హైదరాబాదు (దక్కను).

బిరుదులు

౧౯౨౧లో హిందూ వైస్రాయి బిరుదు ... ౧౯౩౫లో సర్ బిరుదము ... ప్రభుత్వమువారిచే నొసగబడినవి. ... పెంపొందిన ... మనుష్యుడు.

రాఘవేంద్రరావు గాంధి టోపీతో గవర్నరు పీఠమెక్కుట

పచ్మార్హి, మే ౧౭:—

మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వపు హోం మెంబరుఆగు గౌ॥ ఇ. రాఘవేంద్రరావుగారు నేటి ఉదయము ౯౪ గంటలకు గవర్నరుపీఠమును అధిష్ఠించిరి. ప్రభుత్వభవనమున బాల్‌రూములో పైఉత్సవము జరిగెను. అధికారులు అనధికారులు ప్రముఖులు పలువురువచ్చిరి.

గౌ॥ రావుగారు ఎప్పటివలెనే ఖద్దరు దుస్తులధరించి, గాంధిటోపీపెట్టుకొని ఉదయము ౯ గంటలకు బాల్‌రూములో ప్రవేశించిరి. వీరితోపాటు పరివారముగూడి వచ్చెను. వీరు తమస్థానమును అలంకరించిన తర్వాత ప్రధాన కార్యదర్శి ఎ. యల్. బిన్నిగారు గవర్నరుగ రెండ్రుకోలము నియమించినట్లు దెలుపు పత్రమును చదివిరి. "రాయల్ సైన్ మాన్యుయల్" ననుసరించి గవర్నరుగా నియమింపబడినను ఖద్దరుగుడ్డలనువదలనివారిలో వీరేమొదటివారు. రాఘవేంద్రరావుగారిచే రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయించిరి. గవర్నరు కార్యనిర్వాహకసంఘమున యాకా. జె. రౌటన్ సి.ఐ.ఇ.గారిని తాత్కాలిక సభ్యులుగా నియమించినటుల ప్రధాన కార్యదర్శి ప్రకటించిరి. అంతటితో సభ ముగిసెను. గవర్నరు ఉద్యోగ పీఠమును అలంకరించినటుల అందరికి తెలియజేయుటకుగాను సీతబల్డి, నాగపూరు కోటలలో ౧౭ ఫిరంగులను ప్రేల్చిరి.

రాఘవేంద్రరావుగారి అనుభవము

రాఘవేంద్రరావుగారికి పరిపాలనా కార్యనిర్వహణమున ఎక్కువ అనుభవము గలదు. హోంమెంబరు కాకపూర్వము వీరు వివిధశాఖల మంత్రులుగా పనిచేసియుండిరి. వీరు ఆంధ్రులు. ఇంకొకనెలలో ఆంధ్రుడగు గౌ॥ సర్ కూర్మా వెంకటరెడ్డిగారుగూడ గవర్నరు స్థానమలంకరించెదరు. మాంటుఫర్డు రిఫారమ్సులో మధ్యరాష్ట్రమున భారతీయుడు జాతీయవాది గవర్నరుస్థానము అలంకరించుట కిది రెండవసారి.

(యు. ప్రె)

దసరాపండుగకై ఉంచిన తుపాకికి లైసెన్సులేదని శిక్ష

గంగారామనువతడు రైల్వే గ్యాంగుమన్. ఇతనివయి రైల్వేరక్షకశాఖవారు లైసెన్సులేని తుపాకి యుంచుకొనియున్నాడను నేరము మోపిరి. విచారణలో తుపాకియున్నట్లు బయటపడెను. కాని నేరస్థుడు "నాకడ తుపాకియున్నది వాస్తవమే. కానిదానిని ఆయుధముగా వాడను. దసరాపండుగకు పూజచేయుటకై యుంచినానని చెప్పెను. కాని మిస్టర్ పి జె. ఆండర్సన్‌గారు [నిజాంరైల్వే మొదటితరగతి న్యాయాధికారి] హైదరాబాదు రైల్వే ఆయుధశాసనము ప్రకారము ౧౦గారామునకు రూ. ౩౦ లు జుర్మానా. చెల్లించనియెడల ౧ నెల శిక్ష విధించిరి. నేరస్థునిపక్షమున శ్రీయుత బాజీ కృష్ణారావుగారు, బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు రక్షకశాఖపక్షమున మిస్టర్ అయ్యంగారు ఇన్స్పెక్టరు వాదించిరి.

(గ్రామసమాచారములు ౩ వ పేజి తరువాయి)

యోగానంద ఆంధ్ర హరిజనపాఠశాల

ద్వితీయ నివేదిక

పెదమండువ ౧-౫-౩౮ ప:—

ఖమ్మం తాలూకాలోనున్న పెదమండువ యను మా గ్రామమునందు యోగానంద ఆంధ్రహరిజన పాఠశాలయను పేరున సుండ్ర రంగయ్యయను హరిజనుని యుపాధ్యాయత్వము క్రింద ది ౯-౬-౩౮ తేదీన నొక హరిజనపాఠశాలను స్థాపించితిమి. దాని సహాయార్థము ఈరాష్ట్ర హరిజన సేవాసంఘపక్షమున మాస మునకు మూడు రూప్యములచొప్పున సహాయ ద్రవ్యముగూడ సెప్టెంబరు ౧౯౩౭నుండి లెక్కతో పంపబడి మాకు ఈ సంవత్సరము లో పల నుండి ముట్టుచున్నది. ఆ సంఘవార్షిక నిర్ణయానుసారము ౯-౬-౩౮ నుండి సెప్టెంబరు మాసాంతమువరకు ఈపాఠశాల ఆదాయవ్యయ వివరణతోగూడిన ప్రథమ నివేదిక విడిగా ప్రకటించబడినది. ఇయ్యది అక్టోబరు ౧౯౩౭ క్రి. శ. ఆరంభమునుండి సెప్టెంబరు ౧౯౩౮ మాసాంతమువరకు గల ద్వితీయనివేదికయైయున్నది.

సంవత్సరాంతర్గత వృత్తాంతము

౧. ఈ సంవత్సరమునందు బాలురు అక్షరాభ్యాసమును గడచి ప్రథమ తరగతినుండి యుక్తముగా రెండవ తరగతియందు విద్య నభ్యసించుచున్నారు. ౨. సంవత్సరాంతమువరకు పాఠశాలయందు ౨౨ హరిజన బాలురును ౪ గురు బాలికలును విద్య నభ్యసించుచున్నారు ౩. హరిజన ఉపాధ్యాయునికి ౫ మాసములు ఈ సంవత్సరములో మాసికవేతనము ౧౦ రూప్యముల చొప్పుననిచ్చి చాలదనగా అప్పటినుండి రు ౧౨ లు మాసిక వేతనముచొప్పున నొసగుచున్నాము.

ఆదాయము

రూపాయ హాలీలు

గ్రామములలోనుండినిల్వ ౧-౧౨-౦

... ...

... ౫౭-౫-౬

... తలిదండ్రులు

యిచ్చినది ౩౦-౯-౦

... హరిజనులు,

యిచ్చినది ౩-౨-౬

నిజాంరాష్ట్ర హరిజన సేవా సంఘము వారివలన ముట్టినది ,, ౩౩-౦-౦

విరాళములు ,, ౨-౦-

మొత్తం ఆదాయము ౧౨౨-౧౩-౦ ౫౫-౦

వ్యయము

... పుస్తకములకు ౫-౯ ...

... -౯-౦ ౦-౯-౦

...

౫-౦-౦

... ౪-౫-౦

...

౦-౧౨-౦

...

... ౨-౫-౦

... తనము

... వత్సు

... నకు

... ౯౧-౧౧-౦ ౨౬-౧౧-౦

... ౧౨౨-౧౩-౦ ౩౫-౦-౦

... బోధనావ్యాసన విషయమై బోర్డు బల్ల, భూగోళ పటము ... పరికరము లు ఇత్యాది ... పాఠశాల నిర్మాణమునకు మస్తులకును ధనము కావలసి ... రాష్ట్రీయ సేవాసంఘ ... ఇతర సహాయము బొత్తుగా ... కావున నిజాంరాష్ట్ర హరిజన ... అఖిలభారత హరిజన సే... ఏతత్పాఠశాలకు (గ్రాంటు ... సహాయ్య(ద్రవ్యము) నొసగుటకు శిఫారసు వ్రాయించగలందులకు వ్యవహరించుటకై కోరబడినది.

అయితరాజు, కడికంటి రామారావు

పాఠశాల స్థాపకుడు.

ఎవరికీ అక్కరలేని నరేంద్రమండలి

ఛాన్సెలర్, పాటియాలా మహారాజుగారి విసుగు

పాటియాలా మహారాజాగారు నరేంద్రమండలి ఛాన్సెలర్ పదవికి రాజీనామానిచ్చినట్లు ఇట్లు వివరిస్తూ యిట్లు వ్రాసినారు. "మండలి యెదుట పెట్టబడిన పనిజరుగలేదుకనుక ౧౯౩౮ సంవత్సరములో సభ సమావేశపరుపబడలేదు. నిష్పక్షపాతముగా ... అతికష్టంమీద జరిగింది. "క్లోరం" కొరకై నేను స్వంతంగా ఎంతో కష్టపడవలసివచ్చింది........నా ఆదర్శం ఎప్పుడూ చిన్న పెద్ద విచక్షణలేకుండా చిన్న సంస్థానాలకు మేలుచేకూర్చుటకు పాటుబడుటయే. అయినను సంస్థానాధిపతులనుండి సహకారము లేకపోవుటయేగాక ఈమండలి ఖర్చులకు కావలసినసొమ్ముకూడా వసూలుకాకుండెను. నిజముకూడ సంస్థానాల మంత్రులు లండనులో పనిచేయుటకు వెళ్లినప్పుడు కావలసినడబ్బు పెట్టుబడి నా సంస్థానమునుంచే పెట్టితిని........"

పాపము!! మన ఆంధ్రభాషా నిలయాల అభ్యంతం పీడకుండే ఇంత తొందరగా విసుగు జెందేవారుగారు!!

పాలెస్టైను పరిస్థితులు

జెరూసెలం, మే 13:—

జెరూసెలంనందు అల్లరి పరిస్థితులు పూర్తిగ కుదుటపడినందున అచ్చటికి పోలీసుదళములు పంపబడెను. రాత్రి 8 గంటలు దాటినపిమ్మట, ఉదయం 6 గంటలకు ముందుగను నగరమునందెవరును రోడ్లమీద నడువగూడదని ఉత్తరువు చేయబడినది. ఈనాడు సాయంత్రం యూదు...

జీ. రఘునాథమల్, బ్యాంకర్

తంతి అడ్రసు "సంఘోయి" స్థాపితము ౧౯౧౩

బ్రాంచీలు:—హెడ్ ఆఫీసు: చార్ కమాను టెలిఫోను నం. ౨౪

పత్తర్ ఘట్టి ,, ,, ౨౧౮

సికింద్రాబాదు ,, ,, ౫౦౦

ఏజంట్లు. ... ఇండియా ...

... ఏజంట్లు.

ఏజన్సీలు:—లండను, ..., బొంబాయి, కలకత్తా, మద్రాసు, ఢిల్లీ, ..., ఆలీఘడ్, ..., ..., ..., సూరత్, పూనా, ..., బనారస్, ... మొదలగునవి.

ఓవరుడ్రాఫ్టు:—ప్రపంచమున ప్రసిద్ధ ... ఇందుకు ... యిక్కడినుండి ... బడును.

తాతావిమాన సర్వీసు:— ...

... బొంబాయి ...

ప్రామిసరినోట్లు:— ... యొక్క ప్రామిసరినోట్లు క్రయవిక్రయము చేయబడును.

పౌలిక్కలారుయొక్క ... బాధ్యతలు కలవు ...

... ఇంకను పరిమింపబడెను.

ప్రొఫెసరు సర్ ...

... మే 13:—

అంతర్జాతీయ ... నందు వీరు ... నియమింపబడిరి.

ఆస్ట్రియా మంత్రివర్గము

వియన్నా, మే 14

డా॥ షూష్నిగ్ గారి మంత్రివర్గము ఆన రాజీనామా నొసంగెను. సేస్ ఇన్‌క్వార్ట్ మంత్రివర్గమేర్పడెను. అందుకు ... ను ... విదేశాంగమంత్రిగను, ... యుద్ధ మంత్రిగను నియమింపబడిరి. ... ఫెల్సు గారు ఉపాధ్యక్షులుగ ... ప్రిన్సుస్టారు హాంబర్గుగారు యూసారి మం...

... 12 ...

...

... మాటలాడెను.

"... ఆస్ట్రియా ..."

... (రాయిటరు)

... మే 13:—

... జనానాలకు ... (రాయిటరు)

సూర్యనమస్కార యోగాసన ప్రభావము

కొందరు విద్యార్థులు మాకు ఇట్లు తెలుపుచున్నారు:—

ఈకాలమునందు విద్యార్థులు దేహపరిశ్రమమునందు ఎక్కువ శ్రద్ధ చేయుటలేదు. పురాతన మహాశయులు దేహపరిశ్రమలను బోధించియున్నారు. వారు చెప్పినప్రకారము నేనువ్యాయముగా చేసి దానివలన ఫలితము పొందితిని. నాయొక్క రోగములుకూడ పారిపోయినవి.

ఎటులనగా మా స్కూలులో గత మేమారు నెలలో మాకు డాక్టరుపరీక్ష జరిగెను. అప్పుడు నాబరువు ౯౩ పౌండ్లుఉండెను. అప్పటినుండి ఇక్కడనేను మరియు ఇంకకొంతమంది పిల్లలను సూర్యనమస్కారములు మరియు యోగాసనములు ప్రారంభము చేసితిమి. మేము ఇప్పుడు శాహాయపేటలో శ్రీయుత కిషన్ రావుగారి యింటియందును, మరియు విజ్ఞానాంధ్రభాషానిలయమునందును చేయుచున్నాము. పదునైదు ఇరువదిమంది పిల్లలము ప్రతిదినము తప్పకుండ చేయుచున్నాము. ఒక్కొక్కప్పుడు బాలికలు గూడ వచ్చి చేయుచున్నారు. స్త్రీలు తమ యిండ్లలో చేయుచున్నారని మేము వినుచున్నాము.

ప్రతిదినము మేము ఉదయము ౪½గంటలకు లేచి చేయుచున్నాము. మునుపు ఇట్లు లేచుట అలవాటులేకుండెను. ఉదయమున లేచుటవలన మంచివాయువు మాకు దొరకుచున్నది. మేము ప్రతిదినము ఈవిధముగా చేయుచున్నాము. మరికొంతమందియు చేయుటకు ప్రయత్నము చేయుచున్నారు.

యోగాసనముల నామములు. ౧. పద్మాసనము. ౨. బద్ధపద్మాసనము, ౩. డోలాసనము, ౪. గర్భాసనము. ౫. కుక్కుటాసనము, ౬. ధనురాసనము, ౭. పశ్చిమోత్తానాసనము, ౮. మయూరాసనము, ౯. సర్వాంగాసనము, ౧౦. శిరీసాసనము. ౧౧. హలాసనము,

అటుతర్వాత మేము సూర్యనమస్కారములు చేయ ప్రారంభముచేసితిమి. ఇప్పుడు మేము ౨౫ నమస్కారములు చేయుచున్నాము. సూర్యనమస్కారము చేయువిధము మేము క్రింద వ్రాయగలము.

పుష్యమాసములో మరల మాకు డాక్టరుపరీక్ష ఆయినది. అప్పుడు నాబరువు ౯౭ పౌండ్లుఆయినది. మరియు కొంచము ఎత్తుగూడ అయితిని. నాతోనిచేయు స్నేహితులబలము నాకన్న ఎక్కువఆయినది. గీతాజయంతి మరియు మధ్వ దినములలో [మాఘశు॥౯] ఉత్సవములో మంచిగా చేయువారలకు బహుమతులు యివ్వబడెను. వారల నామములు, ౧. సామల సత్యయ్య ౨. చానూరు సత్యయ్య, ౩. వెంకటవరస్సయ్య, ౪. కూరపాటి నారాయణ. స్త్రీలలో ౧. నరగరియశోద, ౨. సరోజిని.

సూర్యనమస్కారము చేయువిధ

౧. దీనికి గట్టినేల కావలయును. సమానముగా ఉండవలయును. బట్టలు తీసివేయవలయును. ఒక లంగోటిమాత్రము ఉంచుకొనవలయును. రెండుపాదములు చోటుపెట్టి చక్కగా నిలుచుండవలయును. రెండుచేతులు రొమ్ముముందు జోడించి గట్టిగా పట్టుకొనవలయును. ముక్కుతో గాలి పీల్చుకొనవలయును.

౨. క్రిందికివంగి రెండుకాళ్లు బొటనవ్రేళ్ల సరిగా పాదములకు రెండుప్రక్కలకు రెండుహస్తములు పెట్టవలయును. మోకాళ్ళు వంచకూడదు. ముఖమును మోకాళ్ళకు తగులునట్టుల చేయుటకు ప్రయత్నము చేయవలయును. [ఇదిచేయుచుండగా రెండు] గాలిని ముక్కుతో వదలవలయును. ... చేతుల యొక్క వేళ్ళు ... యుండవలయును.

౩. ఒకకాలు వెనుకకు ... వలయును. చేతులు స్తంభముగా చక్కగా పెట్టవలయును. కరకాడ ... కూడదు] ముఖము పైకెత్తుటకు ప్రయత్నము చేయవలయును.

౪. రెండవకాలుకూడ ... పోవ...

౧౧ వ పేజీ చూ

ఒక సందిగ్ధమైన చికిత్స

వ్రాసినవారు
రాజవైద్య డాక్టరు
పింగిలి, లింబాద్రిరెడ్డిగారు నెమిలికొండ

ఇదియొక ప్రాచీన జీర్ణగ్రంథములో లభించినది.

కుష్ఠువ్యాధికి చికిత్స:— ఒక పెద్దబల్లిని తెచ్చి శేరు నీటిలో బాగుగాకాచి అరపావునీరు మిగిలినపిమ్మట వడపోసి రోగికి త్రాగించేది. కొంతసేపటికి రోగికిచెమటగ్రమ్మును. కొంతసేపటికి పూర్తి శవముమాదిరిగా పడిపోవును. రోగిని సన్ననిబూడిద భూమిపైపరచి అట్టిబూదిలో పరుండబెట్టియుంచవలెను. బయటికి చల్లగాడ్పు లేమాత్రము తగులకుండా చూడవలెను. రోగికి తీవ్రమైన పాలనుమాత్రము తప్పక జాగ్రత్తతో త్రాగించుచుండవలెను. లేకున్న నీరసము లెక్కి అపాయముకలుగును.

వైద్యలోకమునకు మనవి:— ఈయోగము వాడతగినదా? అట్లయిన అపాయము లేదుగదా! కొన బహుజనాభిప్రాయమునకై నిరీక్షించుచున్నారము.

{ నోటు:— దీనివిషయమై బహు
జనాభిప్రాయము బడయునిదేయె
వ్వరును ఈయోగమును వాడకూ
డదని పాఠకులు గ్రహించెదరుగాక! }

ఉచితము

ఆరోగ్యపద్ధతులు పటములు దేశభాషలలో ఉచితముగాపాఠకులకు ఔషధము యివ్వబడును. ఉదయం ౭మండి ౧౧గంటలు ౨ నుండి ౫ గంటలు.

దవాఖానా:—కవిరాజ, ధూళిపేటను హైద్రా

డోంగ్రేగారి
బాలామృతము

విన్న... ముఖ్య... (left masthead box, illegible)

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA
HYDERABAD DECCAN
The First Telugu Bi Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspaper for H E H The Nizam's Dominions

వ... లకు
నిజాంరాష్ట్ర ఎనిమి
జిల్లాలలో ఆంధ్రుల
లో మీ ... వృద్ధికి
సాధనము? గోలకొండ
... లో ప్రకటనము

Vol 11 | Monday 15—6—1936 | No 11

రూ. ౪౦౦౦౦ ల స్నానమందిరము

భారియా మహారాజుగారి మహేంద్ర భోగములు

గుజరాత సంస్థానముల ఏజన్సీలో గవర్నరు జనరల్ గారి ఏజంటుద్వారా ఇండియా ప్రభుత్వముతో నేరుగా సంబంధముగల భారియా అను సంస్థాన మొకటికలదు. ఇది పూర్వపు రేవాకంఠములో ఒక సామంత సంస్థానము. దీని విస్తీర్ణము ౮౧౩ మైళ్లు జనసంఖ్య ౧౪౯౪౨౯. సం॥ ౧ కి రూ. ౧౧౪౦౦౦ ఆదాయము, రూ. ౧౩౯౭౦౦౦ వ్యయముగలదు ఈసంస్థాన ప్రభువుకు శాశ్వతముగా ౯ తోపుల గౌరవముగలదు. రాజుపేరు శ్రీ సర్ రంజిత్ సింహజీ, వీరు ౧ మే ౧౯౧౩ నాడు అప్పట్లో బొంబాయి గవర్నరుగనుండిన లార్డ్ విలింగ్టన్ గారికి యైడ్ డికాంపుగ నియోజించబడిరి. వీరు ౧౮౮౬ లో పుట్టి, ౧౯౦౮ ఫిబ్రవరిలో సింహాసనమెక్కిరి. వీరిరాజ్యములో ౩౦౦౦ మంది ముసల్మానులు తప్పతక్కిన వారందరును హిందువులైనిబిల్లులు, కోలీలు నాయక్ దార్లును నైయున్నారు. ఈరాజ్యములో ఎక్కువభాగము అడవులతో నిండినది. అయిదవవంతు భూమి సేద్యమగును. కట్టె, మొక్కజొన్న. కొయ ధాన్యములు, గోధుమలు పండును. ఒరియాసంస్థానము బొంబాయి రాజధానిలోని పంచమహాల్ జిల్లాకు అనుకొనియుండును.

ఇప్పుడు ఈసంస్థానపు రాజు తనకోటలో స్వరసౌఖ్యములను కల్పించదలచి, అందుకై బ్రహ్మాండమైన ఏర్పాట్లను గావించినాడు. కోటను పెంచినాడు. రాజభవనములో స్నానమునకై ౪౦ వేల రూపాయలు ఖర్చుచేసి ఒకగది కట్టించినాడు ఈస్నాన మందిర నిర్మాణమునకై ఇంగ్లాండునుంచి లాడ్ అనునతనిని పిలిపించెనట' ఈ స్నానగృహములో నేల అంతయు ఒకచిత్రమైన అద్దములతో పరవబడినది. ఆఅద్దములక్రింద దీపములు పెట్టబడినవట. దీపముల కాంతిలో ఆఅద్దములలోనుండిఒక సరస్సు సరస్సులో చేపలు కనబడుచుండునట, ఈ వైభోగమునుగురించి "ప్రజాబంధు" "ఎక్కడో ఇంద్రలోకములో దేవతలు సౌఖ్యాలు అనుభవిస్తారని అంటారుకాని ఇక్కడ ఇండియాలో జమీందారులు, రాజులు, మహారాజులు, ఆయాశలన్నీతీర్చుకొంటూ వుంటారు." అని వ్రాసినది.

సర్ మోచర్ల రామచంద్ర రావు పంతులుగారు

శ్రీయుత నందగిరి వెంకటరావుగారు

(ఈత్రింశస్తుని ది॥ సర్ మోచర్ల రామచంద్రరావుగారికై విషాదమును తెల్పుటకై హైద్రాబాదునగరమున కృష్ణదేవరాయల ఆంధ్రభాషానిలయములో హైద్రాబాదు ఆంధ్రజన సంఘ యాజమాన్యమున జరిగినసభలో నందగిరి వెంకట్రావుగారిచే చదువబడినది ఇందు, జీవితచరిత్రకు సంబంధించినభాగము ఈపత్రికలో పునరుక్తియగునని వదలబడినది,)

శనివారం. సాయంత్రం. నాలుగు... బెంగుళూరిలోని వొహచిన్నయింట్లో ... లోలంగావుంది. తెల్లముఖాల్లో ... గూడారు. పాపం ఆంధ్రులకివోష ... సిందన్నారు. కేవలం ఆంధ్రప్ర... అరవైయొనమిదేళ్లవృద్ధుడు సర్ ... చంద్రరావుపంతులు, ఆయ... ర్యింపవలసిన తెనుగుబిడ్డ... సర్ మోచర్లవారు ... కం, బంగారు... పేరు ఆల... కంటే ...

పండితుడిమృదుమధురవక్తృత్వానికివుంది ఎంటివిషమఘటనతటస్థించినా నిమిషంసేపైనా అతలోచించకుండా టక్కుటక్కునచదరంగం నడిపినట్టు వ్యవహారంతేల్చగల సమయోచితబుద్ధి పట్టాభికివుంది. కాని సర్ మోచర్లకను పేర. ఇవేవిఅయనకులేవు. అందుకనే ప్రజాబాహుళ్యాన్ని ఆకర్షించలేకపోయినాడు. కాని యెంత చిక్కుఅయినాయివ్వండి కంటికద్దాలు పెట్టుకొని విసుగులేక. విరతలేక ఓపికతోఒక్కపోగు తెగకుండా సాపీగావిడదీసి పెట్టగలడు ఆగ, న్యాయరాజకీయశాస్త్రాల్లో కొరుకుపడనికొయ్యలను చేజిక్కించుకొన్నవాడు. కాబట్టి పైవిషయాల్లోని ముఖ్యచర్చల్లో ఆయనవుండక తప్పిందికాదు. నాయకుడినిజబలం అతని మంత్రివర్గం. గుప్తంగావుండే మంత్రివర్గానికి అయుధంనాయకుడు. ఆయునదిగ్విజయ గౌరవం దాన్నినడిపించేహస్తరాజంది. మనఆంధ్రనాయ... ప్రసక్తి మనననాయకులకు మంత్రిస్తూవుండి ... ర్ మోచర్లది మనరామచంద్రరావుతో చె... కగినవాడు వంగదేశానికి రమేశచంద్రు... డే. మహారాష్ట్రానికి గోఖలేవొక్కడే.

... లో, మైలాపూరులో ఎద్వర్డు ఎ... ట్రాంషెడువుంది. కే. శే. పేరి... గారి నారాయణకేజిల్ అ... ంటుంది మిట్టమధ్యాహ్నం ... కేజిల్ పక్కనుంచివొ స్తా... కొద్దిగాల ... ంటిశరీ... ', అ... కట్టి ... పో ...

చేతిపనులు

కొన్ని అనుభవ యోగములు

౧. పరిమళసబ్బులు చేయువిధము -ప్రయోగము

కాస్టికుసోడా ౯౭ డిగ్రి

మార్కుగలది	౧	శేరు
తేట మంచినీరు	౧ ౺	శేరు
కొబ్బరినూనె	౫ ౺	శేర్లు
రంగు		తగుపాటి

సువాసన ఎసన్సు--తగుపాటి కొన్నిచుక్కలు

(ఎసన్సులలో జాస్మిన్, రోజు, సిట్రన్ వీటిలో ఏదైననుమిశ్రమము చేయవచ్చును. సబ్బు సిద్ధము చేయుటకుముందు ౧౨ ఘంటలకు మొదట కాస్టికుసోడాను నీటిలో కరిగించుకొనియుంచేది. పిమ్మట ఆనీటిని వడపోశికొని కాగి చల్లారిన కొబ్బరినూనెపై కాస్టికుసోడా నీటిలో ధారగాపోయుచు ఒకకొయ్యతెడ్డుతో బాగుగా కలుపుకొనవలయును, అప్పై తేనెమాదిరి చిక్కబడిన వెంటనే సబ్బులకు సంబంధించిన రంగును తగువాటిని కలుపుకొని అవసరపూర్తిగ సువాసన ఎసన్సు కొన్నిచుక్కలు విడిచి నూనె రాచియుంచిన సాంచాలలోగాని వెడల్పాటి టిన్ డబ్బాలలోగాని పోశియుంచి ౨౪ ఘంటలవరకు నీడవ ఎండించి అపైవాడుకొనవచ్చును. ఇదేప్రకారము పై పాళమును బట్టి వస్తువులను తగ్గించి సిద్ధపర్చుకొనవచ్చును.

౨. రబ్బర్ ముద్రల యింకుచేయువిధము

౧ అవున్సు గ్లిసరిన్ లో ఏరంగు అవసరమో అట్టిరంగు ౦-౧-౦ భాగము ౧ తులములో మిశ్రమపర్చి వాడుకొనేది ౧ అవున్సు ప్రమాణము. ౨ ౺ తులము.

౩. దంతధావన చూర్ణము చేయువిధము

౧. వస్త్రకాలితము చేసిన శుభ్రమైన సీమసున్నపు పొడి	౧౦ తులములు
౨. పటికపొడి	౨ తులములు
౩. లవంగముల పొడి	పావుతులము
౪. పారశీకర్పూరము	పావు తులము
౫. నీలగిరియూకలిప్టస్ తైలము	౪ తులము

పై చూర్ణములన్ని వేరువేరుగానూరి ఒకచో మిశ్రమపర్చిపిమ్మట యూకలిప్టస్ తైలము కలుపుకొని వాడేది.

౪. పరిమళ తాంబూలపు వక్కలు చేయువిధము

మేలైన పటీన్ చికినీవక్కలు	౧ శేరు
ఏలకులు	౫ తులములు
లవంగాలు	౫ తులములు
జాజికాయ	౨ తులములు
గసాల	౩ తులములు
పచ్చకర్పూరము	౧ తులము
కుంకుమపూవు	౧ తులము
అంబరు	౫ చుక్కలు

వక్కలు ముక్కముక్కలుగా కత్తిరించి తక్కినదినుసులు మెత్తగా చూర్ణించి మిశ్రమపర్చి పిమ్మట అంబరు సువాసనచుక్కలు విడిచి టిన్ డబ్బాలలోయుంచుకొని వాడుకొనేది.

(పరోపకారార్థమై అపుడపుడు నేను గోలకొండపత్రికా మూలమున నాయనుభవసిద్ధ చేతిపనులయోగములను వెల్లడిపర్చ దలంచితిని. పాఠకులు శిద్ధపర్చుకొని తెలియని విషయములనుమరియు యోగమునకు సంబంధించిన దినుసులు ఎక్కడచిక్కునదియు వివరముగా దెలుపనవును. వలయువారు ఈక్రిందిఅడ్రెసునకు ఉత్తర ప్రత్యుత్తరముల ద్వారా తెలిశికొనవచ్చును. ఇవిగాక గృహవైద్యమునకు సంబంధించిన యోగములనుగూడపత్రికా మూలమున ప్రకటించలచితిని.)

ఇట్లు
సంతపురి రామకృష్ణారావు
ఎస్. వీరరాఘవాలయము
హనుమకొండ (వరంగల్)
నైజాం.

గాముడుతలుబడ్డ ఆపండు ముఖంయొక్కశాంతి. ఆక్కడున్నవాళ్లు ప్రక్కకితొలగి నమస్కారాలు చేసారు. పెదబ్రాహ్మణిటావాళ్లతో కుశల ప్రశ్న చేసా డా య న.వాళ్లు కొత్తవాళ్లతో చిన్నగాచెప్పుకున్నారు "మోచర్లవాడు" ఎన్నోగౌరవోద్యోగాలుచేసి అఖిలభారత ప్రఖ్యాతిబడిసి మున్మారుఇంగ్లాండుకి వెళ్లివొచ్చి బిరుదాంకితులైన మోచర్లరామచంద్రరావుగారే యీవ్యక్తిఅని విశ్వసించేవారుతక్కువ.

గులాబి కంపలో వున్నాగులాబీ!

భారతీయులకు ప్రత్యేకంగామనకు వొహపెద్దమన్నిపోయినాడు. ఉద్రేకంలోవున్నప్పుడి మనల్నిశాంతపరచి సలహాచెప్పేపెద్ద దిక్కుహాటిపోయింది అటాం పెడుదగ్గిర అవ్యక్తియిహఅవుపడడు. ఆపండుముఖం యీమాయప్రపంచంలోంచి మాయమైపోయింది. వారి ఆప్తులకు మనశాంతికలుగుగాక!

"వీరమణిహారమందున
రత్నమొక్కటి జారిపోయెను
నింగివెలిగెడి చుక్కలందున
కొత్తగానొక తెనుగుచుక్కగ
మెరిసిపోయెనుగా"

ఎక్సెల్సియరు పాఠశాల

ఉస్మానుగంజువద్ద. హైద్రాబాదు

ఆంధ్రులకు విద్యాసౌకర్యము కలదు

ప్రైమరీ మిడిలు పాఠశాలలోనే మాతృభాషద్వారా విద్య చాల అవసరము. అట్టి యవసరాన్ని పైపాఠశాల తీర్చుచున్నది. మిడిల్ వరకు తరగతులు కలవు. తెనుగులో నేర్పింతురు. ఇంగ్లీషు ఉర్దూకు ప్రత్యేకం ఏర్పాట్లు కలవు. ప్రైమరీలో విద్య ఇంచుమించు ఉచితమే. పైమూడు ఫారములలోను జీతములు చాల తక్కువ. ఉపాధ్యాయులు ప్రత్యేకంగా శ్రద్ధతీసికొని పాఠముల చెప్పుచున్నారు. ఈ సంవత్సరము మిడిలుపరీక్షకు పోయిన ౧౨మంది విద్యార్థులలో ౯మంది పరీక్షలో కడతేరినారు. ఇది చాలా ప్రశంసనీయమైనవిషయము. బాలుర యజమానులు నెలనెలకు తమ పిల్లల స్థితిగతులను హెడ్ మాస్టరు ద్వారా తెలుసుకొనవచ్చును. పాఠశాలలోని తరగతులు నెలవులై పోయినందున ప్రారంభించినారు. నగరములోని ఆంధ్రులును జిల్లాలవారును ఈపాఠశాలకు తమబాలుర పంపిన చాల లాభకరముగా నుండును.

ఇట్లు
ఒక విలేఖరి.

...da Power Press Hyderabad. Editor K. Balakrishna Reddy.